

**Odpočet plnenia časovo aktuálnych opatrení Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020
(október 2014 – marec 2015)**

Zvyšovanie povedomia

Opatrenie:

4.1.1. Šíriť povedomie o Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MH SR - osobný úrad MH SR nezaznamenal dopyt po školeniach zameraných na práva osôb so zdravotným postihnutím a neboli realizované žiadne prednášky na túto tému v roku 2014. V rámci organizácie a priebehu stáží študentov stredných a vysokých škôl zabezpečil stáž na ministerstve osobám zdravotne postihnutým a aj v súčasnej dobe zamestnáva niekoľko zdravotne postihnutých osôb.

MH SR umožňuje i naďalej na základe požiadaviek reprezentatívnych organizácií osôb so zdravotným postihnutím vykonanie predajných akcií na účely prezentácie ich výrobkov a produktov, či výstav v priestoroch ministerstva. Vo februári 2015 prebehla v priestoroch MH SR Národná prezentácia umenia handicapovaných umelcov SR pod záštitou ministra hospodárstva, ktorú organizovala Slovenská agentúra na podporu zdravotne postihnutých občanov.

MS SR – v oblasti vzdelávacej činnosti realizovanej akadémiou pre svoje cieľové skupiny nebola tematika predmetného Dohovoru zaradená do programov plánovaných podujatí. Študijný plán akadémie je schvaľovaný každoročne Radou akadémie s tým, že je zostavovaný v súlade s Obsahovou náplňou vzdelávania určenou Súdnou radou Slovenskej republiky a generálnym prokurátorom Slovenskej republiky ako aj Koncepciou vzdelávania. Cieľové skupiny akadémie sú pravidelne informované o Národných akčných plánoch a Dohovoroch, ku ktorým pristúpila Slovenská republika z oficiálnych stránok ústredných orgánov štátnej správy ako aj prostredníctvom bezplatnej on-line databázy právnych predpisov JASPI.

Akadémia vo svojom aktuálnom stanovisku k tejto úlohe ďalej uviedla: „*v budúcnosti predpokladáme, že pri príprave študijných plánov sa na základe vyššie uvedeného postupu zapracuje do programov niektorých vzdelávacích podujatí okrem iného aj problematika predmetného Dohovoru.*“

MZVaEZ SR- dňa 18. februára 2015 vláda Slovenskej republiky schválila Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike. Koordinovaním činnosti vypracovania stratégie a jej predložením na rokovanie vlády Slovenskej republiky bol poverený podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky.

Cieľom stratégie je posilnenie postavenia agendy ochrany a podpory ľudských práv tak, aby sa jej základné princípy a hodnoty stali prirodzenou súčasťou verejného povedomia a princípom tvorby všetkých verejných politík. Jedna z informatívnych príloh materiálu je venovaná oblasti ochrany a podpory práv osôb so zdravotným postihnutím. Na jej vypracovaní sa spolupodieľali zástupcovia Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím (PS zriadená v rámci výboru). Príloha predstavuje zásadné rámce pre tvorbu budúcich verejných

politik v tejto oblasti a predstavuje návod pre ďalšie aktivity. Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím tvoril základný rámec tvorby prílohy.

MDVRR SR - zverejnilo základné informácie o Dohovore na vývesnej tabuli ministerstva, ktorá je voľne prístupná všetkým zamestnancom.

MV SR - na stránkach svojho interného časopisu eZvesti MV SR Ministerstvo vnútra SR aj v nasledujúcom hodnotenom období podporovalo pozitívne vnímanie potrieb občanov so zdravotným postihnutím a vyzývalo k ich napĺňaniu a rešpektovaniu v rámci činností zabezpečovaných útvarmi a pracoviskami Ministerstva vnútra SR. Z dôvodu umožnenia prístupu k zásadným dokumentom na svojej webovej stránke Ministerstvo vnútra SR dbalo na ich uverejnenie vo formátoch umožňujúcich prístup osobám so zdravotným postihnutím.

MZ SR - venuje implementácii Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a jeho Opčnému protokolu náležitú pozornosť.

MK SR - v júni 2014 zrealizovalo Národné osvetové centrum **metodicko-informačný seminár** pre kultúrno-osvetových pracovníkov, v rámci ktorého bola realizovaná prezentácia ľudsko-právnych dokumentov vrátane Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím do roku 2020 a Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ako aj úloh, ktoré vyplývajú pre rezort kultúry z predmetných dokumentov (lektorka PhDr. Svetlana Chomová). Seminár sa realizoval v priestoroch Národného osvetového centra dňa 18. 6. 2014 v Bratislave a z rôznych regiónov Slovenska sa ho zúčastnilo 30 kultúrno-osvetových pracovníkov.

K zvyšovaniu povedomia o článku 30 **Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím** prispelo aj 9 projektov podporených v roku 2014 v dotačnom programe Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva - **podprogram 6. 4. neformálne vzdelávanie v oblasti kultúry ľudí so zdravotným postihnutím v zmysle Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím** (v celkovej sume 30 500 Eur).

MK SR v roku 2013 podporilo zo svojho dotačného systému medzinárodný seminár pre nepočujúcich - **Doplniť chýbajúcu mozaiku**. Seminár sa konal v dňoch 21. - 22. novembra 2013. Hlavným organizátorom podujatia bola Trnavská asociácia nepočujúcich a nedoslýchavých. Cieľom podujatia bola výmena skúseností a informácií o nových technológiách v sprístupňovaní kultúry pre nepočujúcich ľudí. Podujatie bolo zamerané tiež na zvyšovanie dostupnosti kultúry nepočujúcich prostredníctvom sprístupnenia múzeí, divadiel, galérií, internetových portálov v zmysle Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. MK SR podporilo predmetné podujatie zo svojho dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva (išlo o sumu 5 000 Eur). Podujatie bolo určené nepočujúcim i počujúcim, lektorom, učiteľom, aktivistom v oblasti kultúry nepočujúcich, zamestnancom regionálnych múzeí a galérií. Na získaný informačný potenciál predmetného podujatia nadväzovala v roku 2014 ďalšia séria vzdelávacích seminárov v jednotlivých regiónoch Slovenska – neformálno-vzdelávacia aktivita **Doplniť chýbajúcu mozaiku – II. časť** - projekt bol podporený sumou 4 000 €.

Vláda SR aktuálne schválila svojím uznesením č. 620 zo dňa 3. decembra 2014 **Návrh stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 - 2020**, ktorý posilní služby knižníc smerom k ľuďom so zdravotným postihnutím v zmysle článku 30 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. V rámci predmetného dokumentu sa bude osobitná pozornosť venovať dostupnosti knižnično-informačných služieb pre osoby so zdravotným postihnutím prostredníctvom nasledujúcich opatrení: **podporovať tvorbu a transpozíciu tradičných a moderných dokumentov do podoby vhodnej pre občanov**

so zrakovým a sluchovým znevýhodnením a presadzovať dodržiavanie štandardov, ktoré zjednodušujú prijímanie informácií občanom so zdravotným znevýhodnením; **podporovať zavádzanie a využívanie technických a technologických prostriedkov na sprístupnenie informácií** znevýhodneným skupinám občanov; podporovať a rozvíjať priamu spoluprácu knižníc so združeniami zameranými na znevýhodnené a menšinové skupiny občanov; podporovať projekty zamerané na zlepšenie knižnično-informačných služieb a vzdelávanie znevýhodnených občanov (najmä občanov so zdravotným postihnutím, seniorov/seniorky a skupiny obyvateľov patriacich k sociálne znevýhodneným spoločnostiam).

MŠVVŠ SR - dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím témou, ktorej sa venujú pedagógovia na jednotlivých stupňoch škôl v súvislosti s témou ľudských práv. Okrem priameho pôsobenia na deti, žiakov, poslucháčov, spolupracujúce subjekty v rámci plnenia tu uvedenej úlohy realizovali:

- Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (ďalej len „VÚDPaP“) sa na zvyšovaní povedomia a posilňovaní pozitívnych postojov majoritnej spoločnosti k osobám so zdravotným postihnutím podieľa publikačnou činnosťou v odborných i populárno-náučných periodikách a sporadickými vystúpeniami v masovokomunikačných prostriedkoch.
- Detské centrum VÚDPaP vykonáva najmä rodičom detí, ktoré sú klientmi Detského centra, ako aj širokej verejnosti, ktorá sa o činnosť Detského centra zaujíma, osvetu postavenia osôb so zdravotným postihnutím v súvislosti s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.
- V roku 2014 poskytol VÚDPaP odborné praxe a stáže s prednáškami na témy týkajúce sa Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím pre študentov psychológie FFUK, VŠ Sv. Alžbety, UMB, UCM a TU a študentov viacerých odborov PdF UK.

- Z činností zriaďovateľov škôl regionálneho školstva:

- vydanie informačnej brožúry;
- informačné stretnutia pre rodičov a verejnosť s predstaviteľmi úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, mestskými úradmi, odbormi školstva, rôznymi organizáciami a pod.;
- metodické porady riaditeľov škôl a školských zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti;
- pracovné porady riaditeľov škôl a školských zariadení, v ktorých informujú o aplikovaní Dohovoru do praxe;
- besedy a semináre v duchu Dohovoru o právach osôb so zdravotným znevýhodnením v školách vo svojom okrese;
- vydávané príspevky do školských časopisov, rozhlasu, nástenky venované problematike osôb so zdravotným postihnutím, programy pre telesne postihnutých v nemocniciach, domovoch sociálnych služieb.

Opatrenie:

4.1.2. Zvyšovať informovanosť odbornej aj laickej verejnosti o živote, právach a schopnostiach osôb so zdravotným postihnutím

T: priebežne

Spôsob plnenia:

RTVS - má vo svojom Programovom koncepte už niekoľko rokov vyčlenený stály priestor pre programy určené zdravotne postihnutým divákom a zároveň programy zamerané na osvetu a prevenciu. V uplynulom období pri napĺňaní úloh a cieľov Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 odvysielala niekoľko cyklov s problematikou zdravia. Špeciálne pre ľudí so zdravotným postihnutím bol určený program **Cesta** (vysielaný v sobotu predpoludním). Tento program je zároveň určený aj širšiemu publiku – poukazuje na užitočnosť spolupráce s občianskymi združeniami a mimovládnyimi organizáciami a predovšetkým motivuje ľudí s rôznym postihnutím na začlenenie do spoločnosti, na ďalšie vzdelávanie v záujme kvalitnejšieho života.

Problematiku zdravia, diagnostiky, prevencie pred civilizačnými chorobami pravidelne prináša divákovi Dvojky RTVS každý utorok popoludní poradenská relácia **Fokus – Zdravie**. Ide o kontaktnú reláciu s odborníkmi a možnosťou živého vstupu divákov prostredníctvom mailových aj telefonických otázok. V uplynulom roku sa relácia venovala napr. témam ako - *cievne mozgové príhody, bolesť kolenných kĺbov, Crohnova choroba, kŕčové žily, úrazy pohybového aparátu...* Takisto viaceré vydania piatkovej relácie **Fokus-rodina** – boli zamerané na problematiku starostlivosti o zdravotne postihnutých rodinných príslušníkov a o možnostiach poskytnutia rôznych sociálnych dávok.

Profesionálny pohľad na diagnostiku, prevenciu a liečbu prinášal pravidelne v utorok večer publicisticko-dokumentárny cyklus **Ambulancia**, ktorý informoval o najmodernejších prístupoch diagnostiky a liečby rôznych ochorení. Jednotlivé vydania boli zamerané na konkrétnu diagnózu, liečbu a prevenciu a obsahovali aj patientske príbehy. (v uplynulom roku napr. *Diabetes, Moderná liečba chronických rán, Transplantácia očnej rohovky, Katarakta už nestraší, Robotické operácie - vyšší stupeň chirurgickej liečby v urológii, Šanca pre srdce - cievne výstuže, Záchrana končatiny pomocou kmeňových buniek, Hrozba zvaná krvná zrazenina - hlboká venózna trombóza, Parkinsonova choroba je zlý sochár, Človek na baterky - Hĺbková mozgová stimulácia....*)

Rovnako tak aj pravidelná relácia s týždňovou periodicitou – **Senior-klub** – sa vo viacerých vydaniach orientovala na pozitívnu motiváciu ľudí v seniorskom veku po rôznych úrazoch a s rôznymi ochoreniami spojenými s vekom (*Diagnóza Alzheimer, Senior Klub 10/2014-Rozdávajú optimizmus napriek obmedzeniam - Aj po chorobe treba znovu začať žiť*). Film je návodom pre mnohých, ako v zrelom veku znova naštartovať svoj život po tom, čo im do života vstúpila ťažká choroba, akou je srdcové zlyhávanie, alebo onkologická diagnóza a s ňou operácia stómie (vývodu z čreva) .Obľúbená **Família** – v uplynulom roku priniesla niekoľko pozoruhodných príbehov o tom, ako sa rodina vysporiadala so zdravotným postihnutím. (5/15 –*KAM NEDOVIDÍME* – nevidiaci manželia zo Žiliny, 8/14 – *BELASÉ MOTÝLE* – svalová dystrofia, rómska rodina, štyri deti, dnes už dospelé postihnuté touto diagnózou, jedna dcéra koncom minulého roka dokonca zomrela, 7/14 – *BOZKY PRE ALENKU* – náhla paralýza, zriedkavé ochorenie, ochrnutie zo dňa na deň, prijala ju cudzia rodina, 11/4 – *Otec* – Otec roka, ostal sám s deťmi, zdravé dievčatko, syn autista, manželka zomrela na rakovinu, on je tiež onkologický pacient).

V zmysle Zákona č.308 o vysielaní a retransmisii je verejnoprávna RTVS povinná vysielat' minimálne 50% z celkového rozsahu vysielania programu s titulkami a 20% s audiokomentármi. Túto zákonnú povinnosť v uplynulom období RTVS dôsledne dodržiavala, pokiaľ ide o titulkovanie, pravidelne sa titulkovaný obsah blíži k 60%. Pre nepočujúcich divákov ale aj pre tých, ktorí sa chcú dozvedieť viac o živote tejto skupiny občanov, je určený pravidelný sobotný magazín **TKN- Televízny klub nepočujúcich**. V Týždni nepočujúcich odštartovala RTVS 16-dielnu sériu krátkych dokumentov **Hlasy tichého sveta** o ľuďoch, ktorí počujú len svoj vnútorný hlas v rušnom svete ticha – portréty zaujímavých osobností so sluchovým postihnutím vysielala RTVS od 29.9. do 25.11.2014.

Vďaka intenzívnejšej spolupráci s Výborom pre osoby so zdravotným postihnutím MPSVaR a organizáciami sluchovo postihnutých občanov a Úniou nevidiacich Slovenska sa postupne rieši problematika úplnosti multimodálneho reťazca a zabezpečenia kvality a rozsahu skrytého titulovania pre nepočujúcich. Aj Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím vo svojom uznesení z 29.9.2014 vyslovil „uznanie Rozhlasu a televízií Slovenska za rýchly pokrok pri napĺňaní povinnosti zabezpečiť multimodálny prístup k programovej službe v zmysle zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii v znení neskorších predpisov a rastúci podiel programov s hlasovým komentovaním pre nevidiacich“.

Aj v nasledujúcom období sa RTVS bude v rámci Programového konceptu a verejnej služby venovať problematike osôb so zdravotným postihnutím a naplňovať ciele Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020.

Opatrenie:

4.1.3. Zameriť školskú politiku a prax na otázky antidiskriminácie, rôznorodosti, rovného zaobchádzania a implementovať ju do vzdelávacích programov na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - problematika týkajúca sa otázok antidiskriminácie, rôznorodosti a rovného zaobchádzania je implementovaná do štátnych vzdelávacích programov (ďalej len „ŠVP“) pre jednotlivé stupne vzdelávania, ktorý Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6. 2. 2015 schválilo pod číslom 2015-5129/1758:1-10A0 ako inovované štátne vzdelávacie programy pre základné školy s platnosťou od 1. 9. 2015, najmä v ŠVP pre primárne vzdelávanie vo vyučovacom predmete etická výchova; pre nižšie stredné vzdelávanie a vyššie sekundárne vzdelávanie v rámci vzdelávacích štandardov vyučovacích predmetov občianska náuka a etická výchova.

Z jednotlivých zistení u zriaďovateľov škôl regionálneho školstva uvádzame:

- Všetky školy a školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti Okresného úradu Nitra venujú tejto problematike časť svojich školských vzdelávacích programov.
- V školskom roku 2014/2015 bol organizovaný 17. ročník Olympiády ľudských práv (krajské kolo), zapojilo sa 38 stredných škôl Nitrianskeho kraja.
- Školy realizujú besedy a prednášky v spolupráci s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, kurátormi, koordinátormi sociálnych činností, drogových závislostí. Aj v rámci kontinuálneho vzdelávania pedagogickí a odborní zamestnanci prezentujú svoje práce k danej problematike.
- Zo strany poradenských zariadení na úrovni základných škôl sú realizované besedy s deťmi o dodržiavaní ľudských práv s použitím videodokumentu o porušovaní ľudských práv vo svete a na stredných školách organizujú besedy na tému "Tolerancia rasizmu a extrémizmu v našej spoločnosti".
- Cieľom poradenských zariadení realizáciou jednorazových preventívnych aktivít - tolerancia k odlišnostiam, svetom ľudských práv, prevencia šikanovania, stop AIDS, obchodovanie s ľuďmi, ale i ucelených intervenčných programov je u detí osvojiť si

vedomosti v oblasti problematiky ochrany ľudských práv, ale i rozvíjať ich zručnosti a postoje, ktoré sú dôležité na podporovania ľudskej dôstojnosti. Táto časť je postavená najmä na aktivite žiakov študentov, prebieha formou zážitkového učenia, ktoré vychádza z prežívania skutočnej situácie na vlastnej koži.

Mnohé školy si pripomenuli 3. decembra Medzinárodný deň ľudí s postihnutím – formou nástieniek, prednášok, v rámci realizácie programov o problematike zdravotného postihnutia realizovali "Týždeň zdravia", športové aktivity, besedy o prvej pomoci, proti drogovej tematiky, besedy o kriminalite, ďalej „Deň zdravej výživy“ - zhotovenie jedál zdravej výživy a pod.

Integrované aktivity v spolupráci so základnými a strednými školami v regióne, športové podujatia, výtvarné súťaže, podujatia v múzeách, knižniciach, galériách, účasť na divadelných a filmových predstaveniach. Stretnutia žiakov zo špeciálnych škôl a zariadení s deťmi v zdravotníckych zariadeniach.

Organizovanie prehliadok záujmovo-umeleckej činnosti organizovaných aj pre žiakov viacerých škôl, resp. organizované regionálne. Niektoré školy tradične, opakovane niekoľko rokov realizujú projekty súvisiace s bližším poznaním problematiky ľudí s postihnutím – detský integračný tábor – „Detské leto“, „Krajina dobra“ – zameraný na rozvoj prosociálnosti a „Pomôž mi, dokážem to sám“ a. i. orientované na sociálnu integráciu, organizované za spoluúčasti študentov gymnázií a iných stredných škôl. Okresný úrad Žilina, odbor školstva organizoval do t. č. už 11-krát výstavu prác žiakov špeciálnych škôl a zariadení „Slnko v duši“, ostatná sa konala v roku 2014, ktorú navštevujú deti a žiaci z materských, základných a stredných škôl Žilinského kraja.

Opatrenie:

4.1.4. Zvyšovať informovanosť odbornej aj laickej verejnosti o živote, právach a schopnostiach osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR s cieľom odbúravať bariéry, zabezpečiť rovnosť príležitostí a predchádzať diskriminácii a všetkým formám násilia v predmetnej oblasti.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MK SR - starostlivosť o rozvoj kultúrnych práv ľudí so zdravotným postihnutím v rezorte kultúry zabezpečujú knižnice v zriaďovateľskej pôsobnosti rezortu: Univerzitná knižnica Bratislava, Slovenská národná knižnica v Martine, Štátne vedecké knižnice v Banskej Bystrici, Prešove a Košiciach, ako aj Slovenská technická knižnica. V roku 2014 knižnice zabezpečovali bezbariérovosť a dostupnosť knižnično-informačných služieb **pre osoby so zdravotným postihnutím**, zameraných na rozvoj kultúry a šírenia informácií o kultúre ľudí so zdravotným postihnutím, ako aj pravidelných výstav kníh s problematikou ľudských práv vrátane problematiky ľudí so zdravotným postihnutím. Knižnice v roku 2014 získavali v rámci akvizičnej činnosti literatúru s problematikou zdravotného postihnutia a predchádzania diskriminácii v predmetnej oblasti a realizovali desiatky rešerší s predmetnou tematikou (42); zorganizovali množstvo kultúrno-vzdelávacích podujatí v rámci multifunkčných kultúrnych centier: prednášky, besedy, koncerty, výstavy kníh na aktuálne témy z rôznych oblastí života s voľným prístupom pre verejnosť; podporovali celoživotné

vzdelávanie ako jednu z možností sebarealizácie a získavania duševnej a fyzickej rovnováhy a kvalitného a plnohodnotného využitia voľného času ľudí so zdravotným postihnutím; podporovali dostupnosť knižničných služieb zľavneným registračným poplatkom; poskytovali prístup k obrovskému rozsahu globálnych zdrojov využívajúc tradičné aj elektronické médiá; sprístupňovali dokumenty, informácie a databázy z oblasti spoločenských a prírodných vied zamerané na zdravý spôsob života, ochranu zdravia; podporovali záujem ľudí so zdravotným postihnutím o využívanie informačnej a komunikačnej techniky; venovali pozornosť procesu komunikácie aj so staršími ľuďmi a možnostiam pomoci prostredníctvom konzultačných služieb ľuďom so zdravotným postihnutím; zabezpečovali podmienky pre bezbariérový prístup do všetkých priestorov knižníc a ku všetkým dokumentom.

Osobitná pozornosť bola v **Univerzitetnej knižnici Bratislava** (ďalej len „UKB“) venovaná zvýšeniu dostupnosti knižnično-informačných služieb pre znevýhodnené skupiny občanov prostredníctvom nasledujúcich opatrení: podpora tvorby a transpozície tradičných a moderných dokumentov do podoby vhodnej pre občanov so zrakovým a sluchovým znevýhodnením – napr. **prostredníctvom služby E-book on demand (e-kniha na objednávku)**, ktorá umožňuje zdravotne hendikepovaným vyžiadať si zdigitalizované dokumenty z fondu UKB (podľa stanovených podmienok služby) bez návštevy knižnice a za zvýhodnených podmienok (zdarma). UKB sa snaží o presadzovanie štandardov, ktoré zjednodušujú prijímanie informácií občanom so zdravotným znevýhodnením napr. používaním všeobecne zrozumiteľných piktogramov označujúcich priestory a služby; podporuje zavádzanie a využívanie technických a technologických prostriedkov na sprístupnenie informácií znevýhodneným skupinám občanov – mobilnú aplikáciu pre prístup k zdigitalizovaným dokumentom knižnice, používanie QR kódov s možnosťou stiahnutia základných informácií o službách a ich dostupnosti do mobilu. Rovnako podporuje prístup k licencovaným e-zdrojom a databázam prostredníctvom vzdialeného prístupu. Mimoriadnu úlohu v oblasti rozvoja kultúry ľudí so zdravotným postihnutím plní **Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči** (ďalej len „SKN“), ktorej hlavným predmetom činnosti je podpora kultúry ľudí so zrakovým a iným zdravotným postihnutím - ide o ľudí s neschopnosťou čítať štandardné tlačené materiály pre telesné (fyzické) obmedzenia, organické dysfunkcie alebo dyslexiu.

SKN vydáva 18 druhov časopisov, ktoré sú obsahovo prispôsobené rozličnému spektru a záujmom čitateľov. Významnou oblasťou činnosti knižnice je poskytovanie knižnično-informačných služieb. Knižničný fond obsahuje 6 000 titulov zvukových kníh a 2 800 titulov kníh v Braillovom písme. Ročný prírastok predstavuje v priemere 4 600 knižničných jednotiek, t. j. 1 240 titulov. Evidujú približne 2 000 čitateľov zo Slovenska, ale aj zo zahraničia, ktorí si môžu vypožičiavať dokumenty osobne v knižnici, formou zásielkovej služby alebo on-line prostredníctvom digitálnej knižnice. Vypožičiavanie dokumentov je bezplatné. V rámci Slovenska je zriadených 30 oddelení pre zdravotne postihnutých vo verejných knižniciach, ktorým poskytujú zvukové knihy formou putovných súborov. Od roku 2006 je čitateľom sprístupnená digitálna knižnica, ktorá umožňuje priame počúvanie zvukových kníh a časopisov z webovej stránky. V súčasnosti si môžu čitatelia vybrať z viac ako 4 050 titulov v online verzii. Od roku 2014 je v digitálnej knižnici sprístupnený archív slepeckých časopisov v textovej forme s plnotextovým vyhľadávaním s viac ako 7 600 článkami. Pozitívne zviditeľňovať knižnicu ako kultúrnu a vzdelávaciu inštitúciu nielen medzi čitateľmi, ale aj širokou verejnosťou sa snažia organizovaním rozličných kultúrno-vzdelávacích podujatí (besedy, výstavy, exkurzie, prednášky, semináre, súťaže, tvorivé dielne, hudobno-slovné pásma, stretnutia literárneho klubu vrátane výjazdových stretnutí klubu, prezentácie digitálnej knižnice atď.). V roku 2014 SKN pripravila 65 takýchto podujatí pre viac ako 3 100 návštevníkov. Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči spolupracuje so Slovenským filmovým ústavom,

ktorý sprostredkúva filmové diela na sprístupnenie vo formátoch dostupných nevidiacim ľuďom. Organizácia tiež významnou mierou prispieva k implementácii článku 30 dohovoru – odsek 3 - realizuje umelecké diela vo formátoch dostupných nevidiacim v zmysle ustanovenia § 29 autorského zákona týkajúce sa použitia diela pre potreby ľudí so zrakovým postihnutím (počty realizovaných titulov sú uvedené vyššie).

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči aj v roku 2014 realizovala aktivity smerom k majorite s cieľom zvýšenia povedomia a významu organizácie medzi vidiacou verejnosťou, vzhľadom na fakt, že poslanie a úlohy špeciálnej knižnice pre nevidiacich sú intaktnou populáciou často nedocenené. SKN organizovala predovšetkým exkurzie a dni otvorených dverí pre odbornú a laickú verejnosť. S činnosťou a službami knižnice sa v roku 2014 prišlo oboznámiť viac ako 450 návštevníkov. SKN zorganizovala:

Prednášky o činnosti a službách SKN na odborných konferenciách a seminároch:

- NiTLib 2014 – Knižnice bez bariér, Nitra, 14. 5. 2014,
- Medzinárodná odborná tyflopédická konferencia Výdobytky techniky pomáhajú pri modernizácii vzdelávania zrakovo postihnutých, Levoča, 15. – 16. 5. 2014,
- Celoslovenský odborný seminár s medzinárodnou účasťou Komunitná knižnica VIII., Košice, 16. – 18. 6. 2014.

Predvádzanie digitálnej knižnice SKN:

- Verejná knižnica J. Bocatia v Košiciach, Knižnica pre mládež mesta Košice, Zemplínska knižnica G. Zvonického v Michalovciach, Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou, 22. 5. 2014,
- Okresná knižnica D. Gutgessela v Bardejove, Podduklianska knižnica vo Svidníku, Ľubovnianska knižnica v Starej Ľubovni, 3. 7. 2014.

Výstavy SKN:

- 4. január - Svetový Braillov deň - výstava pri príležitosti 205. výročia narodenia Louisa Brailla, vynálezcu slepeckého písma (20. 1. - 14. 2. 2014).
- Vidieť rukami (výstava, ktorej sa musíte dotýkať) - haptická výstava nevidiacej sochárky Marianny Machalovej Jánošíkovej vo veľkej výstavnej sieni radnice v Levoči, spoluorganizátor SNM-Spišské múzeum v Levoči (24. 4. - 12. 9. 2014).
- Izba Mateja Hrebendu - stála expozícia exponátov týkajúcich sa života a práce Mateja Hrebendu, Námestie Majstra Pavla 32 v Levoči (texty o výstave sú prístupné návštevníkom v čiernotlačí, v Braillovom písme a vo forme zvukových nahrávok).
- Slovensko a UNESCO - stála výstava - ukážky postupu výroby rovnomennej knihy pre nevidiacich v kombinácii Braillovo písmo - zväčšený typ čiernotlačového pásma - reliéfná grafika, zasadacia miestnosť SKN, Štúrova 36 v Levoči.

Hmatové výstavy vo všeobecnosti ukazujú aj vidiacej verejnosti, čo všetko sa dá vnímať bez možnosti zrkového vnemu a pomáhajú búrať bariéry medzi svetom vidiacich a nevidiacich ľudí (pozri aj plnenie úlohy 4.12.2.).

Opatrenie:

4.1.5. Zvyšovať spoločenské ocenenie miest a obcí zabezpečujúcich prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím

T: každoročne

Spôsob plnenia:

MDVRR SR - v roku 2014 sa MDVRR SR prostredníctvom nominovanej zamestnankyne v hodnotiacej komisii zúčastnilo jubilejného desiateho výročie podujatia s názvom Oskar bez bariér. Hlavným cieľom uvedeného podujatia je motivovať samosprávy miest a obcí angažovať sa v oblasti starostlivosti o zdravotne postihnutých a sociálne slabších občanov. Na podporu realizácie podujatia MDVRR SR poskytlo finančné prostriedky vo výške 2 000,- eur.

Primeraná životná úroveň a sociálny ochrana

Opatrenie:

4.2.1. Poskytovať podporu na obstaranie aj bezbariérových nájomných bytov v rámci Programu rozvoja bývania

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MDVRR SR - každoročne pri tvorbe štátneho rozpočtu navrhuje vyčleniť finančné prostriedky pre Program rozvoja bývania. V roku 2014 bolo na obstaranie nájomných bytov a prislúchajúcej technickej vybavenosti v rámci Programu rozvoja bývania poskytnutých 36 mil. eur. Kombináciou dotačných prostriedkov, vlastných finančných prostriedkov a úveru zo ŠFRB obstarávajú obce, VÚC a neziskové organizácie nájomné byty, prípadne bezbariérové nájomné byty v závislosti od potrieb obce. V roku 2014 bolo podporené obstaranie 4 bezbariérových bytov.

Opatrenie:

4.2.2. Motivovať mestá a obce vo výstavbe bezbariérových nájomných bytov pre osoby so zdravotným postihnutím za dodržania podmienok bezbariérovosti

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MDVRR SR - 1. januára 2014 nadobudol účinnosť zákon č. 134/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní. Týmto zákonom sa vytvorili výhodnejšie podmienky pre žiadateľov motivujúce k obstarávaniu nájomných bytov (aj bezbariérových nájomných bytov) pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Ide o zmeny týkajúce sa zvýšenia rozsahu dotácií na obstaranie nájomných bytov z 20-30 % na 30-40 %.

Súčasne k rovnakému dátumu nadobudol účinnosť zákon č. 150/2013 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania. Okrem zvýšenia maximálnej sumy úveru na obstaranie nájomných bytov (60 000 eur) sa týmto zákonom pre mestá a obce predĺžila lehota splatnosti úveru z 30 rokov na 40 rokov, čím sa zníži výška mesačnej splátky úveru.

Pri obstarávaní bezbariérových bytov je možné zvýšiť podlahovú plochu bytu stanovenú zákonom o 10 %.

Prístupnosť (prostredia, dopravy, informácií, služieb, tovarov)

Opatrenie:

4.3.1. Monitorovať a analyzovať situáciu v oblasti prístupnosti webového prostredia verejnej správy, a to najmä za účelom prípravy efektívnych krokov na jej zlepšovanie.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MF SR- opatrenie plní priebežne. V roku 2013 bolo vykonané rozsiahle monitorovanie webových sídiel verejnej správy. V roku 2014 prebehlo monitorovanie v tejto oblasti priebežne, najmä v súvislosti s projektmi OPIS. Nové systémové monitorinky sa nevykonávali.

Opatrenie:

4.3.2. Zabezpečiť prístupnosť portálu právnych predpisov

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MS SR - sekcia informatiky a riadenia projektov v odpočte tejto úlohy uviedla: „*V súčasnom období sa na MS SR realizuje projekt s názvom „Elektronická zbierka zákonov (Slov-Lex), ktorý je podporený Európskou úniou. A predmetom ktorého je vytvorenie informačného systému SLOVLEX. Informačný systém je v súčasnosti v testovacej prevádzke a zahŕňa okrem eLegislatívy aj oblasť elektronicky konsolidovaných znení právnych predpisov a iných noriem. Slovlex je budovaný na platných štandardoch informačných systémov verejnej správy. Nový systém bude nielen dostupný ale aj prístupný pre všetkých používateľov, vrátane osôb so zdravotným postihnutím. Pre neregistrovaných používateľov, ktorí môžu neobmedzene vyhľadávať v portáli právnych predpisov bude k dispozícii od 1. júla 2015 a pre prihlásených (registrovaných) používateľov v oblasti eLegislatívy bude k dispozícii od 1. januára 2016. Týmto novým systémom sa zlepši dostupnosť a prístup k schvaľovanej legislatíve a tiež aj k účinným právnym predpisom pre všetkých občanov.“*

Opatrenie

4.3.3. Vybudovať Integrované obslužné miesta, ktoré budú poskytovať asistované elektronické služby aj osobám so zdravotným postihnutím

T: 2015

Spôsob plnenia:

MV SR - zodpovedným gestorom projektu je Ministerstvo financií SR. Ministerstvo vnútra SR je spoluzodpovedným gestorom, čiže rieši softvérovú stránku projektu - analýzu, návrh, implementáciu, testovanie, školenia, cez dodávateľa sa rieši technické HW a SW vybavenie pre pracovisko Integrovaného obslužného miesta (ďalej len "IOM"). Zabezpečenie nábytkom, rampami, širokými dverami je v pôsobnosti prevádzkovateľa IOM, čo je obec, ZMOS, Slovenská pošta. Tieto subjekty zodpovedajú aj za výber príslušného miesta a jeho potrebnú bezbariérovosť. Ministerstvo vnútra SR zabezpečuje ich označenie a zabezpečenie ich povinnej publicity. Ministerstvo financií SR, ako hlavný partner projektu, uzavrelo Zmluvu o dielo na dodávateľa informačného systému IOM. Medzi Ministerstvom financií SR, Ministerstvom vnútra SR a dodávateľom projektu prebiehajú stretnutia v súlade s príslušnou partnerskou zmluvou. Cieľom stretnutí je riešenie problematiky celkového konceptu ďalšieho riešenia projektu IOM z procesného, technického a legislatívneho hľadiska.

MF SR - ako SORO pre OPIS vydalo dňa 20.07.2012 písomné vyzvanie na národný projekt Integrované obslužné miesta. Oprávneným žiadateľom o nenávratný finančný príspevok pre národný projekt IOM bolo Ministerstvo financií SR, ktoré dňa 22.10.2012 predložilo ŽoNFP. SORO pre OPIS dňa 16.11.2012 predmetnú ŽoNFP schválilo. Dňa 20.12.2012 bola v Centrálnom registri zmlúv zverejnená zmluva o poskytnutí NFP pre projekt Integrovaných obslužných miest. Zmluva nadobudla účinnosť dňa 21.12.2012. Fáza prípravy projektu IOM bola ukončená a začala sa fáza implementácie. V súčasnosti je proces vo fáze realizácie

projektu. 22. júla 2014 bola medzi MF SR a skupinou dodávateľov uzavretá Zmluva o dodávke komponentov komunikačných procesov a procesov správy dát pre eGov služby patriacich do kompetencie MF SR. Predmetná zmluva bola zverejnená v Centrálnom registri zmlúv dňa 30. 07. 2014 a následne, dňa 31. 07. 2014, nadobudla účinnosť. Dňa 1. augusta 2014 bol k Zmluve o dodávke komponentov komunikačných procesov a procesov správy dát pre eGov služby patriacich do kompetencie MF SR podpísaný dodatok č. 1, ktorý bol zverejnený v Centrálnom registri zmlúv 01. 08. 2014 a ktorý nadobudol účinnosť 02. 08. 2014. 18. februára 2015 bol k Zmluve o dodávke komponentov komunikačných procesov a procesov správy dát pre eGov služby patriacich do kompetencie MF SR podpísaný dodatok č. 2, ktorý bol zverejnený v Centrálnom registri zmlúv 18. 02. 2015 a ktorý nadobudol účinnosť 19. 02. 2015.

V súčasnosti je v podpisovom procese dodatok č. 1 k zmluve o poskytnutí NFP a dodatok č. 1 k zmluve o partnerstve a pripravuje sa dodatok č. 3 k zmluve o dodávke.

Prístup pre zrakovo postihnutých je statickou vlastnosťou portálu, v rámci ktorej portál bude spĺňať pravidlá prístupnosti webových stránok podľa výnosu MF SR č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre ISVS.

Opatrenie:

4.3.4. Zabezpečiť bezbariérovosť budov štátnej správy, samosprávy a verejnoprávnych inštitúcií.

T: 2015 - 2020

Spôsob plnenia:

MH SR - spĺňa štandard bezbariérovosti v zmysle vyhlášky MŽP č. 532/2002 §57 odsek (1) a má zabezpečený bezbariérový prístup do každej z komplexu budov riešený rampou. Odbor hospodárskej správy MH SR neevduje žiadne podnety ani sťažnosti zo strany verejnosti v súvislosti s odstraňovaním bariér.

MS SR - sekcia ekonomiky, ktorá je gestorom tejto úlohy, vo svojom aktuálnom stanovisku uviedla nasledovné: *„V rámci ministerstva bude do konca roka 2016 na všetkých justičných budovách v správe súdov zabezpečený bezbariérový prístup, okrem Okresného súdu Galanta, kde je riešenie bezbariérovosti spojené s realizáciou výťahu, ktorý je plánovaný v ďalších rokoch. V roku 2015 bude bezbariérový prístup riešený na Okresnom súde Bardejov, pobočke Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici a pracovisku Okresného súdu Košice I na Tichej ulici. V roku 2016 spolu s inou investičnou akciou bude bezbariérový prístup realizovaný na Okresnom súde Stará Ľubovňa a v rámci rekonštrukcii a prístavby budovy na Okresnom súde Michalovce.*

Bezbariérový prístup zatiaľ nie je zabezpečený do budov súdov, ktoré sú v prenájme od iných organizácií – Žiar nad Hronom rovnako ako v kanceláriách a pobočkách Centra právnej pomoci, ktoré sú v prenajatých priestoroch.

Na základe vyššie uvedených skutočností je z hľadiska vecnej pôsobnosti v možnostiach ministerstva predmetnú úlohu splniť realizovaním stavebných úprav a nákupom príslušného zariadenia.“

MZVaEZ SR - uvedená úloha je priebežne plnená. Odpočet plnenia Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky je identické s odpočtom predloženým v júli 2014.

MV SR - pri postupnom budovaní kontaktných miest verejnej správy pre občana v rámci reformy ESO zohľadňuje všetky aspekty prístupnosti do príslušných budov pre občanov so

zdravotným postihnutím. Odstraňovanie bariér zabraňujúcich prístupu do objektov Ministerstva vnútra SR sa rieši postupne v rámci rekonštrukcie existujúcich objektov výstavbou nájazdových rámp, šikmými schodiskovými plošinami, modernizáciou osobných výťahov a zriadením bezbariérových sociálnych zariadení.

MPRV SR - v rámci možností finančných prostriedkov štátneho rozpočtu plánuje Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky priebežne zabezpečovať bezbariérovosť budov štátnej správy, samosprávy a verejnoprávnych inštitúcií, ktoré sú v rozpore s bezbariérovosťou a s platnými právnymi predpismi.

MPSVR SR – v rámci **OP Bratislavský kraj** boli prijímané opatrenia prijímané v rámci implementácie projektov horizontálnej priority rovnosť príležitostí pre zlepšenie bezbariérového prístupu a uľahčenie orientácie prispievajú najmä k sociálnej inklúzii osôb so zdravotným postihnutím. V rámci OP BK bolo vytvorených celkom 429 (s relevanciou k HP RP 409) opatrení na zlepšenie bezbariérového prístupu a uľahčenie orientácie.

V rámci prioritnej osi 2 bolo zavedených 203 (108 s relevanciou k HP RP) elektronických služieb a 67 (25 s relevanciou k HP RP) on-line služieb, ktoré zohľadňujú aj potreby inak znevýhodnených skupín.

Podpora a posilnenie sociálnej inklúzie osôb so zdravotným postihnutím a inak znevýhodnenými osobami je realizovaná najmä v rámci OP ZaSI.

Opatrenie:

4.3.5. Zabezpečiť prístupnosť nových stavieb a územia určených na používanie verejnosťou

T: 2015

Spôsob plnenia :

MDVRR SR - pripravilo nový stavebný zákon, ktorý prešiel medzirezortným pripomienkovým konaním a v termíne do 30. apríla 2015 bude predložený na rokovanie vlády SR. V rámci medzirezortného pripomienkového konania boli uplatnené aj pripomienky a návrhy týkajúce sa zabezpečenia bezbariérového užívania stavieb, resp. ktoré v zmysle čl. 9 ods.1 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, zabezpečia osobám so zdravotným postihnutím prístup k fyzickému prostrediu.

Navrhované opatrenia smerujú do dvoch častí návrhu zákona

- 1. zabezpečenie bezbariérového využitia územia v územnom plánovaní**
- 2. zabezpečenie stavebnotechnického riešenia stavieb tak, aby boli bezbariérové.**

Uvedené opatrenia budú podrobnejšie upravené vo vykonávacích predpisoch k stavebnému zákonu, a to najmä :

1. Vyhláška o všeobecných požiadavkách na priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia a o požiadavkách na bezbariérové využitie územia.

V tejto vyhláške budú stanovené všeobecné územno-technické požiadavky zabezpečujúce bezbariérové využívanie územia a pozemku vo vzťahu na obstarávanie územných plánov obcí a územných plánov zón. Tieto požiadavky sa vzťahujú na:

- plochy dopravnej infraštruktúry
- plochy verejných priestorov
- obytné územia
- územia občianskej vybavenosti

- územia rekreácie
- výrobné územia a zmiešané výrobné územia, na ktorých je zriadená chránená dielňa, alebo chránené pracovisko.

Tieto požiadavky budú stanovené tak, aby bolo zabezpečené využívanie územia aj osobami s pohybovým, zrakovým, sluchovým a mentálnym postihnutím, osobami pokročilého veku, tehotnými ženami, osobami sprevádzajúcimi dieťa v kočíku alebo dieťa do troch rokov.

2. Vyhláška, ktorá ustanoví podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o osobitných technických požiadavkách na bezbariérové užívanie stavieb (bezbariérový prístup) z hľadiska ich stavebnotechnického usporiadania a vybavenia

Návrhy vyhlášok MDVRR SR budú koncipované všeobecne a budú sa vzťahovať na všetky nové stavby a zmeny stavieb.

Vyhlášky MDVRR SR neriešia špecifickú problematiku bezbariérovosti pre riadne skolaudované existujúce stavby, ktoré sú zvyčajne v gescii iných rezortov (napr. ubytovacie a stravovacie zariadenia sú v gescii Ministerstva hospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva, divadlá, galérie, múzea v gescii Ministerstva kultúry, budovy verejnej správy v gescii Ministerstva vnútra).

Návrhy vyhlášok sú v súčasnosti čiastočne rozpracované a ich dopracovanie bude bezprostredne nadväzovať na nový stavebný zákon po jeho schválení.

Opatrenie:

4.3.6. Systematicky zvyšovať prístupnosť dopravných prostriedkov a dopravnej infraštruktúry.

T: každoročne

Spôsob plnenia:

MDVRR SR - modernizácia železničnej infraštruktúry je takmer výhradne financovaná z fondov EÚ a teda v rámci každého projektu sú pri výbere a schvaľovaní hodnotené a následne monitorované horizontálne priority Rovnosť príležitostí. V praxi to znamená, že v rámci pravidelných monitorovacích správ je vyhodnocovaný pokrok v realizácii sledovaných indikátorov (počet bezbariérových prístupov do budov a na nástupištia, počet výťahov pre imobilných, hlasových a vizuálnych informačných systémov, vybavenie prístupových trás a perónov vodiacimi prvkami pre nevidomých, počet upravených bezbariérových WC prístupných pre vozíčkarov, počet zdvíhacích plošín, popis ovládacích prvkov označených Braillovým písmom a pod.). Horizontálna priorita „Rovnosť príležitostí“ sa sleduje za projekty financované z Prioritnej osi č. 1 (Železničná infraštruktúra), PO č. 4 (Infraštruktúra a dopravné prostriedky integrovaných dopravných systémov) a PO č. 6 (Železničná verejná osobná doprava).

Železničná spoločnosť Slovensko, a.s., má k dnešnému dňu k dispozícii 26 osobných vozňov vybavených zdvíhacou plošinou pre telesne postihnutých cestujúcich. Všetky novo dodávané jednotky (elektrické, motorové) sú už od výroby usposobené pre cestujúcich so zníženou schopnosťou pohybu a vybavené nástupnou rampou.

V rámci sledovania horizontálnych priorít Operačného programu Doprava (ďalej len „OPD“) pre prioritu Rovnosť príležitostí narástol v roku 2014 oproti roku 2013 počet realizovaných prvkov zabezpečujúcich bezpečný alebo bezbariérový prístup o 982 (napr. počet nových bezbariérových mimoúrovňových prístupov na nástupištia, do verejných častí prevádzkových budov, na parkoviská, na zastávky verejnej osobnej dopravy, WC, nízkopodlažných dráhových vozidiel, počet zdvíhacích alebo sklopných plošín pre imobilných cestujúcich, označenie ovládacích prvkov pre slabozrakých a nevidomých, počet

vizuálnych a hlasových informačných cestujúcich pre osoby s obmedzenou orientáciou a pod.) Bolo nakúpených 32 moderných nízkopodlažných jednotiek pre regionálnu a medziregionálnu dopravu vybavených zariadením pre orientáciu a prepravu ľudí so zdravotným postihnutím. Ďalších 29 jednotiek je v procese obstarávania a ich dodanie je predpokladané v priebehu roku 2015.

V rámci OPD je tiež realizovaný „Projekt zabezpečenia prístupu osôb s obmedzenou mobilitou k službám osobnej železničnej dopravy“. Projekt predstavuje dodanie 45 plošín pre nástup/výstup imobilných cestujúcich z/do vlakov a zabezpečenie bezbariérového prístupu a hygieny imobilných cestujúcich v rámci areálu železničných staníc stavebnými úpravami, ako napr. budovanie rámp, rozšírenie dverí pre prístup imobilných osôb a pod. Plošiny budú prevádzkované v nasledujúcich železničných staniach:

Bratislavský kraj

Bratislava hl. st., Bratislava Nové Mesto, Bratislava Petržalka, Devínska Nová Ves

Banskobystrický kraj

Banská Bystrica, Lučenec, Sliač kúpele, Zvolen

Košický kraj

Spišská Nová Ves, Margecany, Kysak, Košice, Michalovce, Čierna nad Tisou

Nitriansky kraj

Podhájska, Nitra, Nové Zámky, Šurany, Štúrovo

Prešovský kraj

Poprad Tatry, Prešov, Štrba, Humenné

Trenčiansky kraj

Nové Mesto nad Váhom, Prievidza, Trenčín, Trenčianska Teplá, Trenčianske Teplice, Považská Bystrica, Púchov

Trnavský kraj

Leopoldov, Piešťany, Kúty, Trnava

Žilinský kraj

Čadca, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Žilina, Vrútky, Kraľovany

K novembru 2014 bolo odovzdaných do užívania 25 plošín a bola vyhotovená projektová dokumentácia pre realizáciu stavebných úprav železničných staníc.

Na trati č. 131 z Bratislavy do Komárna začala v roku 2012 vykonávať dopravu spoločnosť RegioJet,a.s. Na základe požiadavky štátu, doprava je zabezpečovaná modernými jednotkami Bombardier Talent a Bombardier Desiro. Uvedené jednotky okrem iného sú nízkopodlažné a splňajú nároky pre prepravu ľudí so zdravotným postihnutím.

MDVRR SR v rámci podpory podávať informácie o možnostiach a spôsobe prepravy zdravotne postihnutých osôb dalo za povinnosť pre ŽSR doplniť do vývesných cestovných poriadkov informáciu o získaní možnosti a spôsobe prepravy zdravotne postihnutých osôb a to tým, že vývesné cestovné poriadky budú obsahovať aj kontakt na dopravcu v slovenskom a anglickom jazyku. Uvedená povinnosť vyplýva zo Zmluvy o prevádzkovaní železničnej infraštruktúry na roky 2014 – 2016 (Príloha č. 3 - Štandardy železničných staníc). Kontrolami zameranými na plnenia štandardov železničných staníc bolo v roku 2014 zistené, že táto podmienka je splnená vo všetkých vybraných 57 staníc, minimálne v slovenskom jazyku.

MDVRR SR zabezpečuje bezbariérovosť v programovom období 2014 - 2020 aj prostredníctvom Operačného programu Integrovaná infraštruktúra (ďalej len „OPII“) uplatňovaním horizontálneho princípu Rovnosť príležitostí a predchádzanie diskriminácii. Pri implementácii projektov OPII bude zabezpečené, aby stratégia rozvoja dopravnej infraštruktúry a podpora trvalo udržateľnej mobility boli v súlade so zásadou rovnakého

zaobchádzania a rovnakých príležitostí. Významná pozornosť bude venovaná projektovým aktivitám zameraným na obyvateľov s obmedzenou mobilitou a schopnosťou orientácie.

Ciele Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 - 2020 budú napĺňané aj prostredníctvom výstupov nasledujúcich projektov financovaných v rámci OPD (programové obdobie 2007 - 2013 alebo prostredníctvom opcie v novom programovom období 2014 - 2020):

1. Projekt zabezpečenia prístupu osôb s obmedzenou mobilitou k službám osobnej železničnej dopravy,
2. Obnova vozového parku električiek v Bratislave,
3. Obnova vozového parku trolejbusov v Bratislave,
4. Obnova vozového parku električiek Košice,
5. Modernizácia električkových tratí v meste Košice,
6. Integrovaná koľajová doprava, Košice, nám. Maratónu mieru - Staničné námestie.

Prínosy uvedených projektov sú pravidelne monitorované, čím sú vytvorené podmienky na ich hodnotenie z pohľadu plnenia cieľov Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 - 2020.

Opatrenie:

4.3.7. Zabezpečiť prístup osobám so sluchovým postihnutím k číslu tiesňového volania 112

T: 2015

Spôsob plnenia:

MV SR - kľúčovým cieľom je umožniť ľuďom so sluchovým postihnutím dostupnosť k číslu tiesňového volania 112 v rovnakej kvalite, aká je zabezpečená ostatným užívateľom. Na základe podnetu Asociácie organizácií sluchovo postihnutých v Slovenskej republike, tohto času nesúcej názov Národná rada nepočujúcich a nedoslýchavých v Slovenskej republike, sekcia krízového riadenia vstúpila do rokovaní k problematike kontaktovania čísla tiesňového volania 112 osobami so sluchovým postihnutím. Výsledkom rokovaní je konsenzus o ďalšej súčinnosti a niekoľko variant riešenia problematiky. Vyrozumievanie formou SMS nie je zatiaľ dostatočne vhodnou formou, keďže SMS nie sú stanovené ako nástroj tiesňovej komunikácie a telekomunikační operátori nie sú viazaní okamžitým doručením správy pre prijímateľa, v našom prípade koordinačné strediská integrovaného záchranného systému a teda hrozí riziko z omeškania. Časť komunity sluchovo postihnutých SMS nevie dostatočne použiť a technické riešenia využívania SMS je potrebné zosúladiť do funkčnej podoby, bez rizika zahľtenia alebo nedoručenia SMS správy.

Ako možnou alternatívou sa javí zostavenie databázy sluchovo postihnutých osôb aplikovanej do systému podpory riadenia a spracovania informácií. Zostavenie tejto databázy predstavuje, s ohľadom na veľkosť komunity sluchovo postihnutých, existenciu niekoľkých organizácií zastupujúcich sluchovo postihnutých a z toho vyplývajúcu možnosť ich nejednotného postupu, finančného zabezpečenia zberu údajov a špecifickosť zberu údajov, dlhotrvajúcu činnosť. Ďalšia spolupráca so zástupcami sluchovo postihnutých bude smerovaná aj v intenciách odporúčaní Európskej asociácie tiesňových volaní a jej operačných dokumentov (aj s novými možnosťami kontaktovania 112).

SČK - registrácia nových prepravných služieb SČK pre osoby zdravotne a telesne postihnuté. V roku 2014 **MPSVaR podporilo ďalší projekt SČK** - nákup 9 miestneho osobného vozidla s hydraulickou zdvíhacou plošinou na **zabezpečenie individuálnej prepravy** osôb nevládných a os invalidnom vozíku.

SČK na základe oslovenia, nadviazal spoluprácu so spoločnosťou Slovak Telekom, a.s, ktorý **prináša na trh pre osoby zdravotne postihnuté Senior Alarm**. Tretím partnerom je záchranná zdravotná služba, spoločnosť FALK. Táto tripartitná spolupráca prináša na trh TŽP, novú, profesionálnu mobilnú asistenčnú službu pre aktívny život, ochranu zdravia a bezpečnosť pre osoby zdravotne postihnuté, prestárle a osamelé.

Služba je určená na monitorovanie stavu a signalizovanie krízovej situácie či privolanie zdravotnej a sociálnej pomoci v prípade potreby. Vďaka automatickému rozpoznaníu potenciálne rizikových situácií a notifikáciám umožňuje príbuzným mať ich starších či chronicky chorých blízkych „pod kontrolou“ popri bežnom pravidelnom kontakte, minimalizujú obavy o ich stav. Projekt je t.č. v skúšobnom režime – testujú sa prvý záujemcovia OŤZP, a jeho cieľom je otestovať funkčnosť riešenia v reálnych podmienkach a zabezpečiť správne nastavenie do ostrej prevádzky.

Spustenie sa predpokladá v druhej polovici roka 2015.

Opatrenie:

4.3.8. Monitorovať zabezpečenie multimodálneho prístupu k televíznemu vysielaniu

T: priebežne

Spôsob plnenia:

RVR - priebehu roka 2014 realizovala Rada pre vysielanie a retransmisiu (ďalej RVR) kontrolu ustanovení zákona ohľadne multimodálneho vysielania na základe vyhodnocovania štatistických údajov, ktoré jej podľa ustanovenia § 16 ods. 3 písm. m) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii mesačne posielajú vysielatelia, na ktorých sa táto povinnosť vzťahuje. Percentuálne podiely vysielania programov s multimodálnym prístupom, ktoré sú vysielatelia povinní dodržať, sú uvedené v ustanovení § 18 a § 18a zákona č. 308/2000 Z. z., pričom vysielateľ na základe zákona je podľa ustanovenia § 18 ods. 3 „*povinný zabezpečiť multimodálny prístup k programovej službe, a to tak, aby vo vysielaní každej televíznej programovej služby, ktorú vysiela digitálne, bolo najmenej*

- a) 50 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných skrytými alebo otvorenými titulkami,
- b) 3 % všetkých vysielaných programov tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich alebo v posunkovej reči nepočujúcich,
- c) 20 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.

Vysielateľa s licenciou sa týka ustanovenie § 18a zákona č. 308/2000 Z. z. „*Vysielateľ s licenciou je povinný zabezpečiť multimodálny prístup k programovej službe, a to tak, aby vo vysielaní televíznej programovej služby, ktorú vysiela digitálne, bolo najmenej*

- a) 10 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných skrytými alebo otvorenými titulkami, alebo tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich alebo v posunkovej reči nepočujúcich,
- b) 3 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.“

Vysielateľ na základe zákona vysiela digitálne v dvoch programových okruhoch, a teda sa na neho vzťahujú hodnoty v ustanovení § 18 ods. 3 zákona č. 308/2000 Z. z., pričom RVR skonštatovala v rámci všetkých štatistík za rok 2014, že vysielateľ na základe zákona dosiahol zákonom stanovené percentuálne hodnoty vysielania s multimodálnym prístupom.

Vysielateľ s licenciou, ktorý vysiela digitálne, je povinný splniť zákonom stanovené normy vysielania s multimodálnym prístupom ustanovené v § 18a citovaného zákona. Vysielateľ MARKÍZA –SLOVAKIA, spol. s r.o., (televízne stanice TV MARKÍZA, TV

DOMA, DAJTO) ako aj MAC TV s.r.o. (televízne stanice JOJ, JOJ PLUS, WAU) si v rámci všetkých svojich programových služieb povinnosti v ustanovení § 18a za rok 2014 splnili.

Opatrenie:

4.3.9. Podporiť rovnaké príležitosti participácie pre osoby so zdravotným postihnutím pri realizovaní bohoslužieb a náboženských aktivít.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MK SR - cirkvi a náboženské spoločnosti zameriavajú svoju sociálnu a charitatívnu činnosť aj na oblasť ľudí so zdravotným postihnutím. Realizujú náboženské aktivity v rôznych typoch zdravotných a sociálnych zariadení (pre všetky typy zdravotného postihnutia – pre nepočujúcich, nevidiacich, ľudí s psychickými ochoreniami atď.), realizujú napr. bohoslužby pre nepočujúcich v posunkovom jazyku v Banskej Bystrici, Kremnici. Cirkvi a náboženské spoločnosti posilňujú dostupnosť náboženských aktivít aj pre starších ľudí so zdravotným postihnutím. Na svoje aktivity majú cirkvi zriadené špecifické inštitúcie - charitné domy a diakonické strediská.

Prostredníctvom pastoračnej činnosti duchovných sú tak podporované projekty, ktoré priamo súvisia s ochranou kultúrnych práv OZP. K podpore rovnosti príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím sú vytvorené systematické nástroje a predpoklady v rámci štátneho rozpočtu kapitoly Kultúra aj prostredníctvom financovania miezd duchovných a odvodov do fondov poistenia (v zmysle zákona 218/1949 Sb. zo dňa 14. októbra 1949 o hospodárskom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností štátom a tiež nariadenia vlády SR č. 299/2007 o úprave osobných požitkov poskytovaných duchovným cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov), ktorí presadzujú hodnoty tradičnej kultúry (ochrany zraniteľných skupín – starostlivosť o ľudí so zdravotným postihnutím, dlhodobo chorí, seniori a pod.) prostredníctvom svojho pôsobenia na všetkých úrovniach spoločnosti – národnej, regionálnej i lokálnej.

Významnú úlohu pri dostupnosti náboženských aktivít pre osoby so zdravotným postihnutím plní tiež Slovenská katolícka charita, Diakonia Evanjelickej cirkvi Augsburgského vyznania, Ústredie Diakonie Evanjelickej cirkvi Augsburgského vyznania. Predmetným inštitúciám sú poskytované zo štátneho rozpočtu finančné prostriedky na charitatívnu činnosť - starostlivosť o ľudí so zdravotným postihnutím (Slovenská katolícka charita cca 2 000 000 €, Diakonia Evanjelickej cirkvi Augsburgského vyznania cca 200 000 € ročne, Ústredie Diakonie Evanjelickej cirkvi Augsburgského vyznania cca 25 000 € ročne). Podrobné informácie o čerpaní za rok 2014 budú sprístupnené v rámci Návrhu Záverečného účtu kapitoly 24 Ministerstva kultúry Slovenskej republiky za rok 2014.

Opatrenie:

4.3.10. Zabezpečiť prevenciu, identifikáciu a odstraňovanie bariér pre osoby so zdravotným postihnutím brániacich prístupnosti k informáciám, informačným systémom a službám, vrátane komunikácie s verejnou správou a službami poskytovanými verejnosti.

1. Systematicky rozširovať štandardizáciu na ďalšie oblasti informačno-komunikačných technológií v súlade s aktuálnym stavom pripravenosti medzinárodných štandardov v týchto oblastiach, zohľadňujúc najmä relevantnú legislatívu Európskej únie.

T: 31.12. 2015

Spôsob plnenia:

MF SR – úloha je splnené. Dňa 15.3.2014 nadobudol platnosť výnos MF SR č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy, ktorý úplne zharmonizoval slovenskú legislatívu so smernicami W3C WCAG 2.0 a zároveň podrobnejšie rozšíril požiadavky prístupnosti na oblasť používania a poskytovania súborov.

2. Systematicky presadzovať štandardy v oblasti prístupnosti informačno-komunikačných technológií pre subjekty, ktoré nie sú subjektmi verejnej správy, nepodliehajúce zákonu č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy, najmä vysoké školy a finančné inštitúcie, a to v súlade so štandardmi určenými pre informačné systémy verejnej správy.

T: 2015 a priebežne

Spôsob plnenia:

MH SR - prístup k informáciám: Webový portál SOI bol validovaný službou W3C pre XHTML 1.0 Transitional, ktorý vyhovuje požiadavkám Blind Friendly.

Portál soi.sk dosiahol na základe monitorovania štandardov pre informačné systémy verejnej správy v januári 2009 rating prístupnosti 98,9 %, čo znamená, že dosahuje najvyššiu úroveň prístupnosti. Taktiež grafický dizajn portálu získal v monitorovaní najvyšší rating prístupnosti. Portál je prístupný po vypnutí zobrazovania obrázkov, kaskádnych štýlov (CSS), Java a JavaScript sekvencií. Veľkosť písma je definovaná v relatívnych jednotkách a text je možné jednoducho zväčšovať a zmenšovať pomocou štandardných nástrojov webových prehliadačov. Portál je navrhnutý ako responzívny, teda rozloženie prvkov sa prispôbuje veľkosti zariadenia, na ktorom je stránka prezeraná.

MS SR - justičná akadémia Slovenskej republiky (ďalej len „akadémia“) rešpektuje vo všetkých svojich interných riadiacich aktoch príslušné ustanovenia zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Internetová stránka akadémie (www.ja-sr.sk) je pripravená a plne spôsobilá poskytnúť plnohodnotné informácie aj slabozrakým osobám, čo umožňuje osobitná funkcionálna internetovej stránky a jej nastavenia.

Pri zmiernovaní a odstraňovaní prekážok a bariér brániacich prístupnosti do oboch budov akadémie v Pezinku a v Omšeni sú zabezpečené bezbariérové prístupy, sú k dispozícii schodiskové plošiny pre imobilné osoby s vozíkom a v Detašovanom pracovisku akadémie v Omšeni je plne zriadená špeciálna izba, ktorá je k dispozícii pre imobilných účastníkov vzdelávacích podujatí organizovaných akadémiou.

V personálnych otázkach najmä v časti odmeňovania, akadémia uplatňuje princíp „rovnakého odmeňovania za rovnakú prácu“, čo v praxi znamená, že zamestnanci so zdravotným postihnutím majú nárok na primerané a rovnaké ohodnotenie ako zdraví zamestnanci. V oblasti prijímania zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, otázkach bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v otázkach kariérneho postupu ako aj uplatňovania pracovných a odborárskych práv, akadémia zaručuje osobám so zdravotným postihnutím rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou na základe zdravotného postihnutia.

Akadémia v posledných rokoch v zmysle plnenia si povinností vyplývajúcich z ustanovení zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, buď zamestnávala osoby so zdravotným postihnutím alebo využívala možnosť zadávania zákaziek chránenej dielni, resp. chránenému pracovisku alebo občanovi so ZP, ktorý prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť.

V zmysle vyššie uvedeného akadémia čiastočne prispieva k podpore spomínaného „Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím“ v rámci možností a plnenia si úloh stanovených zákonom.

MZVaEZ SR - uvedená úloha je priebežne plnená. Odpočet plnenia Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky je identické s odpočtom predloženým v júli 2014.

MDVRR SR - v roku 2009 zaviedlo Systém riadenia informačnej bezpečnosti (SRIB). Tento systém je postavený na uplatňovaní zákona 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy (ISVS) a príslušnom výnose MF SR o štandardoch v ISVS, aktuálne č. 55/2014 Z.z., okrem toho uplatňujeme aj príslušné ustanovenia zákona 305/2013 Z.z. o e-Governmente a medzinárodné štandardy RFC, W3C a pod. V súčinnosti sa s MF SR uskutočnili kontroly dodržiavania bezpečnostných štandardov s mierou plnenia v r. 2009 na 77,42% s vývojom po 94,36% v r. 2013. Taktiež v spolupráci s Úniou slabozrakých a nevidiacich sa uskutočnili testy prístupnosti webového sídla MDVRR SR pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva s úspešnosťou vyše 75%. Zlepšeniu v tejto oblasti bránia finančné náklady, ktoré sú potrebné na aktualizáciu CMS webového sídla ministerstva. Organizácie v pôsobnosti MDVRR SR uplatňujú uvedené štandardy najmä v oblasti svojich webových sídel, nakoľko slúžia širokej verejnosti (ŽSR, ŽSSK, Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a ďalšie rezortné organizácie).

MV SR - sekcia informatiky, telekomunikácií a bezpečnosti Ministerstva vnútra SR systematicky presadzuje štandardy v oblasti prístupnosti informačno-komunikačných technológií pre subjekty, ktoré nie sú subjektmi verejnej správy a sú v jej vecnej pôsobnosti, ako napr. Stredná odborná škola PZ Košice, Akadémia Policajného zboru. Z hľadiska problematiky elektronického občianskeho preukazu a prístupnosti prihlasovacieho dialogu v súlade so znením Výnosu MF SR č. 55/2014 Ministerstvo vnútra SR realizuje po odstúpení Národnej agentúry pre sieťové a elektronické služby od projektu vo februári 2015 potrebné kroky k jeho implementácii do konca roku 2015. Zároveň sa pripravuje workshop zameraný na identifikáciu kľúčových problémov pre prístupnosť služby osobám so zdravotným postihnutím, ktorého termín bude s predstihom avizovaný zástupcom organizácií zdravotne postihnutých osôb, resp. výborom určeným zástupcom osôb so zdravotným postihnutím.

MPRV SR - pre zabezpečenie opatrenia sú maximálne uplatňované zásady prístupnosti webu pre osoby so zdravotným postihnutím pri každej verzii stránok Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky.

MZ SR - na základe informácií z praxe sa vzájomná komunikácia medzi pacientom, klientom, osobou so zdravotným postihnutím, lekárom a zdravotníckymi pracovníkmi vykonáva ústne, telefonickým kontaktom, elektronickou formou (sms správa, mailom, faxom). Sluchovo postihnutí pacienti využívajú formu odčítavajú z pier, alebo služby sprievodcov – teda tlmočníkov do posunkovej reči, artikulačného tlmočníka, zapisovača poznámok a tútora v oblasti písomnej formy jazyka. Pokiaľ prichádza na vyšetrenie do zdravotníckeho zariadenia pacient sám a nemá žiadne načúvacie zariadenie, lekári a sestry vždy uplatňujú špeciálny prístup v komunikácii. Zdravotnícky personál pristupuje k pacientovi s postihnutím empaticky, hovorí pomalšie s výraznou artikuláciou a tak, aby im pacient videl do tváre. Takýto prístup postačuje, nakoľko hluchonemí, nepočujúci a nedoslýchaví majú dobrú schopnosť odčítavania z pier. Ak si to okolnosti vyžadujú, používa sa aj písomná komunikácia. Informovanie zdravotníckych pracovníkov o sluchovom

postihnúť, jeho dôsledkoch a nácvik prebiehajú počas pregraduálneho štúdia na Slovenskej zdravotníckej univerzite v Bratislave v predmete „Komunikácia“. V tomto predmete je možné študovať výberový predmet „Posunková reč nepočujúcich osôb“, výber je na študentovi daného študijného odboru.

MF SR - ako gestor tejto oblasti poskytuje priebežné poradenstvo ostatným gestorom, kde bolo začiatkom roku 2014 v spolupráci s NCZI a MZ VSR pripravené rozšírenie najmä do oblasti zdravotníctva, naposledy v marci 2015 v oblasti prípravy vyhlášky MZ SR, ktorou sa ustanovujú štandardy zdravotníckej informatiky.

3. Zapracovať do programových manuálov operačných programov povinnosť zabezpečiť prístupnosť informačno-komunikačných technológií a zabezpečiť túto povinnosť aj v relevantných výzvach a žiadostiach o nenávratný finančný príspevok.

T: 2015

Spôsob plnenia:

MF SR - považuje opatrenie za splnené. Programové dokumenty OP IS obsahujú povinnosť dodržiavať zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy, ako aj výnos o štandardoch pre ISVS. Špecificky je v rámci písomných výzvaní/výziev v rámci Prioritnej osi 1 OPIS, ktorá je v gescii MF SR, definovaná povinnosť dodržiavať štandardy, ktoré zabezpečia prístupnosť webových stránok a aplikácií zdravotne postihnutým alebo inak hendikepovaným osobám v zmysle výnosu o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy.

Rovnaké zaobchádzanie, prístup k spravodlivosti a ochrana pred diskrimináciou

Opatrenie:

4.4.1. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi, spružniť a zrýchliť súdne konania, odstrániť prietahy v konaniach o spôsobilosti na právne úkony

T: 2015

Spôsob plnenia:

MS SR - odbor rekodifikácie občianskeho práva, ako vecne príslušný útvar na plnenie tejto úlohy, vo svojom vyjadrení uvádza: „*Pokiaľ ide o splnenie úlohy zrýchliť súdne konanie a odstrániť prietahy v konaniach o spôsobilosti na právne úkony, Ministerstvo spravodlivosti v spolupráci s Komisiou pre rekodifikáciu občianskeho súdneho poriadku predložilo do legislatívneho procesu návrhy zákonov Civilný sporový poriadok, Civilný mimosporový poriadok a Správny súdny poriadok, ktorých cieľom je práve zefektívniť a zrýchliť súdne konanie. Nové civilné kódexy boli prerokované Národnou radou Slovenskej republiky v 1. čítaní.*“

Opatrenie:

4.4.2. Pripraviť návrh nového Občianskeho zákonníka, ktorého súčasťou bude aj nová koncepcia spôsobilosti na právne úkony a možnosti jej obmedzenia, ako aj inštitúty opatrovníctva a poručníctva K úlohe č. 4.4.2

T: 2014

Spôsob plnenia:

MS SR - odbor rekodifikácie občianskeho práva, ako vecne príslušný útvar na plnenie tejto úlohy, vo svojom vyjadrení uvádza: „*V súvislosti s problematikou spôsobilosti na právne úkony a možnosťami jej obmedzenia, ako aj inštitútmi opatrovnictva a poručníctva, ktoré sa bezprostredne dotýkajú osôb so zdravotným postihnutím, si dovoľujeme uviesť, že Rekodifikačná komisia pre Občiansky zákonník pokračuje v príprave opatrení v súlade so schváleným Legislatívnym zámerom.*“

Spôsobilosť na právne úkony - rok 2014

		Č. r.	Počet vecí			
			Došlých	vybavených		
				vyslov.	zruš.	
a		b	1	2	3	
Pozbavenie - úplné		01	2 290	1 396	46	
O b m e d z e n i e p r e	duš. poruchu	02	139	101	5	
	nadmer. požív.	alkohol.nápojov	03	57	52	1
		omam.prostr. , jedov	04	15	11	0
Spolu (r. 01 až 04)		05	2 501	1 560	52	

MPSVR SR - antidiskriminačný zákon zabezpečuje, aby osoby so zdravotným postihnutím mali právnu spôsobilosť vo všetkých oblastiach života na rovnakom základe s ostatnými, osobitne také opatrenia, ktoré zabezpečia rovnaké právo osôb so zdravotným postihnutím zachovať si fyzickú a duševnú integritu, plnú občiansku účasť, vlastníť a dediť majetok, riadiť svoje vlastné finančné záležitosti a mať rovnaký prístup k bankovým pôžičkám, hypotékam, a iným formám finančného úverovania a mať právo nebyť svojvoľne zbavení svojho majetku. Na dosiahnutie tohto strategického cieľa je potrebné zabezpečiť osobám so zdravotným postihnutím rovnaké zaobchádzanie vo všetkých oblastiach života a zaručiť osobám so zdravotným postihnutím rovnakú a účinnú právnu ochranu pred diskrimináciou. Zabezpečiť osobám so zdravotným postihnutím účinný prístup k spravodlivosti na rovnakom základe s ostatnými, a to aj poskytnutím procesných a veku primeraných úprav s cieľom uľahčiť im

účinné plnenie ich úlohy priamych a nepriamych účastníkov vrátane úlohy svedkov, vo všetkých súdnych konaniach, a to aj vo fáze vyšetrovania a predbežného konania
Vláda SR schválila dňa 20.11.2014 uzn. č. 574/2014 Celoštátnu stratégiu rodovej rovnosti a Akčný plán rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019 v ktorých identifikovala hlavné oblasti pôsobnosti vyplývajúce s rodových nerovností: Ekonomická oblasť a trh práce, Participácia v rozhodovaní, Vzdelávanie, veda, výskum, Dôstojnosť a telesná integrita, Inštitucionálne a legislatívne zabezpečenie rodovej rovnosti, Medzinárodná spolupráca a rozvojová pomoc

Nezávislý spôsob života, začlenenie do spoločnosti a osobná mobilita

Opatrenie:

4.5.1. Podporiť realizáciu procesu deinštitucionalizácie a transformácie systému sociálnych služieb.

T: 2015

Spôsob plnenia:

MPSVR SR 2014 - národný projekt Podpora procesu deinštitucionalizácie a transformácie systému sociálnych služieb sa postupne realizuje a úloha sa plní priebežne. V súčasnosti sa organizujú stretnutia pod odborným vedením metodického tímu expertov so zástupcami samosprávnych krajov a zapojených zariadení sociálnych služieb, ktorí po absolvovaní špecializovaných vzdelávacích kurzov dokážu individuálne pripraviť podmienky pre presťahovanie sa klientov do komunity a tiež samotných klientov na adaptabilné zvládnutie celého procesu.

SČK - podporuje procesy deinštitucionalizácie a zo zákona č.460/2007 Z.z. o SČK a o ochrane znaku a názvu Červeného kríža, sa podieľa na jej naplnení. V zmysle zákona č.448/2008 o sociálnych službách, **postupne registruje služby krízovej intervencie, spojené s asistenciou (§24,§52,§53).**

V tejto oblasti úzko spolupracuje s okresnými ÚPSVR a s vedením nemocníc a polikliník. Vyškolení asistenti SČK, sú ambulantom doplnková služba, poskytovaná v teréne a nad rámec osobnej asistencie vykonávanej prostredníctvom legislatívy. Asistenti SČK idú za človekom v čase jeho volania o pomoc, v čase akútnej potreby, keď nemá zabezpečenú inú sociálnu službu, prípadne sa cíti bezmocný. Asistenti SČK vykonávajú sprievodcovské, asistenčné a iné doplnkové krátkodobé služby, napr. v čase akútneho ochorenia, alebo keď sú OZP po hospitalizácii, ešte v rekonvalescencii(donesú recept, nákup, obed, zaistia drobné práce v domácnosti a pod.) Sídlo asistentov SČK je v prevažnej miere na spolupracujúcich Poliklinikách, prípadne na Call centrách SČK. Ročne asistenti SČK vybavujú cca 30 000 os. Asistenti sa dlhodobo integrujú do systému legitímnej pomoci, podporovanej MPSVR, či už prostredníctvom §52a, zákona č.5/2004 o službách zamestnanosti, alebo asistenti SČK zabezpečujú ďalšie sociálno-zdravotné služby na masových podujatiach, prípadne sa zrekvalifikujú na opatrovateľov, čím sa dlhodobo podporuje zamestnanosť.

Opatrenie:

4.5.2. Podporovať zachovanie zliav vo verejnej hromadnej doprave osôb so zdravotným postihnutím (železničná doprava)

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MDVRR SR - v priebehu roku 2014 nedošlo, a ani sa neplánuje realizovať zmeny v systéme zliav pre osoby so zdravotnými postihnutím.

Vo verejnej osobnej železničnej doprave vykonávanej v rámci Zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme sa v súčasnosti na celoštátnych a regionálnych tratiach priznávajú tieto zľavy regulovaného cestovného v 2. vozňovej triede osobného vlaku alebo rýchliku:

1) deti vo veku do 6 rokov	bezplatná preprava
2) deti vo veku od 6 do 15 rokov	50 % zľava
3) držiteľia preukazov ŤZP, ŤZP-S	50 % zľava
sprievodca ŤZP-S	bezplatne
- sprievodca ŤZP-S = vodiaci pes	bezplatne
preprava invalidného vozíka – detského kočíka	bezplatne
4) zľava za polovicu obyčajného cestovného v 2. vozňovej triede vlakov osobnej dopravy sa poskytuje rodičom alebo zákonným zástupcom na návštevu detí telesne, mentálne alebo zmyslovo postihnutých, chronicky chorých, umiestnených v školských zariadeniach, v zariadeniach sociálnych služieb a v zdravotníckych zariadeniach na území SR a na návštevu detí v zariadeniach sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately.	

Opatrenie

4.5.4. Rozvoj prepravnej služby na účely integrácie osôb so zdravotným postihnutím, vrátane detí so zdravotným postihnutím do komunity, za účelom prístupu ku všetkým druhom verejných služieb

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MPSVR SR 2014 - rozvoj prepravnej služby, resp. preprava osôb so zdravotným postihnutím MPSVR SR podporilo prostredníctvom dotácií (zákon o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR z 8. decembra 2010 č. 544/2010 Z. z), keď v roku 2014 poskytlo 17 subjektom dotáciu na účely kúpy osobného motorového vozidla pre potreby prepravnej služby a na účely kúpy osobného motorového vozidla pre zabezpečenie prepravy osôb s ťažkým zdravotným postihnutím v zariadeniach sociálnych služieb, čo predstavuje nárast oproti roku 2013 o 7 subjektov, ktorým bola poskytnutá predmetná dotácia.

Vzdelávanie

Opatrenie:

4.7.1. Sprístupniť obsah vzdelávania pre deti a žiakov s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia inovatívnymi alternatívnymi formami a metódami.

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - oblasť digitalizácie textov a využívání informačných a komunikačných technológií na spĺňanie štandardov prístupnosti zabezpečuje MŠVVaŠ SR najmä prostredníctvom oddelenia edičnej činnosti sekcie regionálneho školstva v spolupráci najmä so Štátnym pedagogickým ústavom. Konkrétne zadania rieši ŠPÚ priebežnou spolupracou so Spojenou školou pre deti a žiakov so zrakovým postihnutím v Levoči, Spojenou školou pre deti a žiakov so zrakovým postihnutím v Bratislave, Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči, najmä pokiaľ ide o zabezpečovanie učebníc a učebných textov v Braillovom písme + CD alebo DVD.

V školskom roku 2014/2015 bol rektorom Univerzity Komenského v zmysle čl. 9 ods. 10 VP c. 23/2014 menovaný PhDr. O. Németh, PhD. za člena komisie na vyhodnocovanie špecifických potrieb študentov a prípravy návrhov primeraných úprav a podporných služieb.

Na úrovni škôl regionálneho školstva sa realizovali nasledovné aktivity:

- vytváranie nových učebných pomôcok,
- sprístupňovanie učiva prostredníctvom IKT: interaktívne tabule, e-Beam tabule, počítačové učebne, špeciálne klávesnice a myši pre telesne postihnutých žiakov, notebooky, čítacie lupy pre zrakovo postihnuté deti a žiakov, dataprojektory,
- zariadenia multimediálnych učební,
- využívanie digitálnych učebníc, testovacích PC programov TAP, interaktívnych programov ACTIVISPIRE, ALF, edukačných softvérov s pracovnými listami,
- školy si vytvárali didaktické hry, interaktívne cvičenia, pracovné listy v elektronickej podobe,
- poskytovanie podporných stimulačných metód žiakom s viacnásobným postihnutím, napr. bazálnej stimulácie a presadzovaním nových foriem v rehabilitácii imobilných žiakov.

Príklad dobrej praxe: otvorené hodiny pre špeciálnych pedagógov na využívanie iPadov pri vyučovaní pre deti a žiakov s ťažkým a viacnásobným postihnutím v Spojenej škole internátnej Pod kalváriou 941 v Topoľčanoch

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v rámci komplexnej multidisciplinárnej starostlivosti aktívne spolupracuje prostredníctvom odborných konzultácií a lektorských **posudzovaní pri tvorbe učebníc pre žiakov so sluchovým postihnutím**.

V Štátnom pedagogickom ústave bola zriadená Odborná komisia pre problematiku vyučovania posunkového jazyka v základnej škole pre žiakov so sluchovým postihnutím, ktorá sa podieľa na komplexnom riešení problematiky vyučovania slovenského posunkového jazyka v základných školách, ktoré vzdelávajú žiakov so sluchovým postihnutím. V roku 2014 bol vypracovaný obsah vzdelávania predmetu slovenský posunkový jazyk pre primárne a nižšie sekundárne vzdelávanie. Predmet slovenský posunkový jazyk vyučujú primárne nepočujúci špeciálni pedagógovia, ktorí sú prirodzení používateľia tejto formy komunikácie alebo počujúci špeciálni pedagógovia, ktorí ovládajú slovenský posunkový jazyk a bežne ho v komunikácii používajú.

V roku 2015 pokračuje inovácia Štátnych vzdelávacích programov pre predprimárne, primárne a nižšie stredné vzdelávanie. Problematika rovnoprávneho zaobchádzania a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným postihnutím, je zapracovaná v Štátnych vzdelávacích programoch, v časti Osobitosti a podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Obsah vzdelávania a špecifiká výchovy a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením sú stanovené vo Vzdelávacích programoch pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorých inovácia sa uskutoční v prvej polovici roka 2015.

V októbri 2014 Štátny pedagogický ústav, oddelenie pre špeciálnu pedagogiku a inklúziu, uskutočnil odborný seminár **„Inkluzívne vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením v základnej škole“**. Na seminári sa zúčastnilo 180 účastníkov z radov riaditeľov, školských špeciálnych pedagógov a pedagógov základných škôl, ktorí vzdelávajú žiakov so zdravotným znevýhodnením. Odborný program zabezpečili výskumno-vývojoví zamestnanci oddelenia špeciálnej pedagogiky a inklúzie, ktorí prezentovali formou interaktívnych prednášok, možnosti vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných základných školách, t. j. v školskej integrácii/inklúzii.

Opatrenie:

4.7.2. Novelizovať zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - pracuje na novele zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Opatrenie:

4.7.3. Zabezpečiť väčšiu mieru individualizovanej podpory pre deti a žiakov so zdravotným postihnutím v rámci všeobecného systému vzdelávania

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - vzdelávanie detí a žiakov v podmienkach bežných škôl bolo v roku 2014 skvalitňované rôznymi opatreniami, najmä zvýšením dotácie na asistentov učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, zároveň sa na financovaní týchto podporných opatrení podieľali aj samotní zriaďovatelia. V školskom roku 2013/2014 pracovalo na školách 736 asistentov učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním (ďalej len AU) financovaných z dotácie MŠVVaŠ SR. Pre školský rok 2014/2015 vláda navýšila finančné prostriedky a počet AU sa zvýšil o 905 AU. Toto navýšenie znamená, že v aktuálnom školskom roku bolo vykrytých cca 1 642 AU, čím sa vykryli všetky požiadavky predložené v septembri 2013.

Na webových sídlach okresných úradov odborov školstva v sídlach krajov sú zverejňované ponuky pracovných príležitostí zamestnávania pedagogických asistentov, školských psychológov a školských špeciálnych pedagógov a liečebných pedagógov v školách a školských zariadeniach na webovom sídle Okresného úradu Nitra odboru školstva. Na stránke ŠPÚ je na pomoc učiteľom individuálne integrovaných detí a žiakov k dispozícii materiál *Individuálna integrácia detí a žiakov so zrakovým postihnutím* <http://www.statpedu.sk/sk/Deti-a-ziaci-so-nbsp-zdravotnym-znevychodnenim/Skolska-integracia.alej>

Prostredníctvom odborných zamestnancov z poradenských zariadení a prostredníctvom metodických stretnutí sa zabezpečuje informovanosť pedagógov bežných škôl o potrebách žiakov so zdravotným postihnutím, spôsobe ich vzdelávania, zapájania sa do bežných aktivít triedy, akceptácii postihnutia spolužiakmi tam, kde sa zatiaľ nepodarilo ustanoviť asistenta učiteľa.

Opatrenie:

4.7.4. Podporiť rozvíjanie služieb špeciálnych pedagógov, zdrojové centrá a celoživotné vzdelávanie osôb so zdravotným postihnutím. Podporovať celoživotné vzdelávanie a osobitne vzdelávanie a prípravu pre trh práce uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím.

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - z hľadiska podpory rozvíjania služieb orientovaných na vzdelávanie a prípravu pre trh práce uchádzačov so zdravotným postihnutím je dôležité zapojenie centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, centrá špeciálno-pedagogického poradenstva a výchovni poradcovia z bežných škôl z celej Slovenskej republiky zapojení do národného projektu, ktorý realizuje VÚDPaP pod názvom „Komplexný poradenský systém

prevencie a ovplyvňovania sociálno-patologických javov v školskom prostredí“.

Národný projekt VÚDPaP-u tvoria tri hlavné aktivity:

1.1. Inovácia procesov komplexnej diagnostiky v systéme výchovného poradenstva a prevencie pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

1.2. Vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov systému výchovného poradenstva a prevencie

1.3. Inovácia poradenských metód v systéme výchovného poradenstva a prevencie pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami pri zvyšovaní ich zamestnateľnosti.

Cieľom národného projektu je zvyšovanie vzdelanostnej úrovne žiakov ZŠ so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zefektívnením systému výchovného poradenstva a prevencie v záujme ich sociálnej integrácie a uplatnenia na trhu práce, poradenská pomoc pri zvládaní sociálno-patologických javov žiakov, pri ich sociálnej integrácii, podpore študijno-profesijných záujmov, primeraných vzdelanostných aspirácií a efektívnej príprave žiakov na vstup na trh práce. Jeho priebežné výsledky budú obrazom vzdelávania daných žiakov a jeho výstup návodom, ako skvalitniť celoživotné vzdelávanie.

Z ďalších aktivít na miestnej a oblastnej úrovni:

- školy pri profesionálnej orientácii realizovali besedy s odbornými lekármi (diabetológ, dietológ, gastroenterológ, psychológ) so zameraním na výber strednej školy a ďalšie uplatnenie sa žiakov na trhu práce vzhľadom k ich zdravotným postihnutiam,
- realizácia dní otvorených dverí, s cieľom umožniť žiakom zorientovať sa v možnostiach ich profesijnej orientácii,
- školy umožnili žiakom, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku v 8. ročníku, doplniť si primárny stupeň vzdelávania absolvovaním 9. ročníka,
- prostredníctvom aktivít výchovných poradcov školy rozvíjajú pozitívne myslenie žiakov zamerané na potrebu ďalšieho vzdelávania.
- v súčasnosti sú špeciálne školy, základné školy a poradenské zariadenia zapojené do národného projektu

- v tejto oblasti je dobrým príkladom organizovanie dní otvorených dverí v odborných učilištiach /Trnava, Hlohovec, Senica, Okoč/ za účelom práve zvyšovania správneho rozhodnutia žiakov s mentálnym postihnutím pre svoje ďalšie vzdelávanie a zaradenie sa do zamestnania, podpornými prvkami sú pravidelné rodičovské združenia, kvalitní výchovní poradcovia v spolupráci s poradenskými zariadeniami.

- rodičovské združenia pre žiakov 9-tych ročníkov špeciálnych škôl, približovanie pracovných profesií prostredníctvom exkurzií do jednotlivých prevádzok, didaktické hry v predmete Svet práce,

- identifikácia zručností, vedomostí a možností vzdelávania žiakov so zdravotným postihnutím prostredníctvom projektu vytvoreného v spolupráci s Nemeckom s názvom Hamet (11 škôl).

Opatrenie:

4.7.5. Podporiť terénnych špeciálnych pedagógov a zdrojové centrá špeciálno-pedagogického poradenstva poskytujúcich podporné služby pre deti a žiakov so zdravotným postihnutím v školách bežného typu

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie sa v roku 2014 aktívne, formou odbornej gescie a psychologického poradenstva podieľal na projekte Mobilný pedagóg, ktorý organizuje Nadácia Pontis a Nadačný fond Telekomu pre rodiny s nepočujúcim dieťaťom. V rámci projektu bola celoročne zabezpečená raná intervencia priamo v 41. rodinách v rámci celej SR, uskutočnili sa školenia pre mobilné pedagogičky a dve celoslovenské stretnutia rodín so sluchovo postihnutými deťmi.

Pracovníčky VÚDPaP úzko spolupracujú s Centrami špeciálnopedagogického poradenstva, ktoré zabezpečujú starostlivosť pre sluchovo postihnutých v Bratislavskom a Nitrianskom kraji. Podieľajú sa na diseminácii najnovších vedecko-výskumných poznatkov v oblasti ranej starostlivosti a integrovaného vzdelávania detí a žiakov so sluchovým postihnutím do diagnostickej a poradenskej praxe.

Dlhodobou sa uskutočňuje spolupráca s pracovníkmi škôl (vedením školy, učiteľmi, školským psychológom, špeciálnym pedagógom, výchovným poradcom), na ktorých sú formou individuálneho začlenenia vzdelávaní žiaci s poruchou sluchu v Bratislavskom a v Nitrianskom kraji.

Vytvárame podmienky pre prácu zdrojového CŠPP v Brezolupoch, zabezpečujeme pravidelné pracovné stretnutia participujúcich strán. Všetky poradenské zariadenia pracujú v teréne podľa potrieb škôl (besedy, prednášky, skupiny) i individuálne s klientmi (diagnostiky, terapie, konzultácie s pedagógmi, zákonnými zástupcami).

Z hlásení okresných úradov, odborov školstva, vyplýva, že v tejto oblasti sú v jednotlivých okresoch vykonávané nasledovné činnosti:

- centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie sa zapojili do projektu VUDPaP - doplnenie testov a metodík pre prácu so žiakmi so zdravotným postihnutím,
- odborní zamestnanci CPPPaP realizujú diagnostické vyšetrenia, intervencie a odborné poradenstvo v základných školách bežného typu,
- realizácia pravidelných konzultácií s lekármi, psychológmi a rodičmi,
- spolupráca s terénnymi pracovníkmi v lokalitách so zvýšenou koncentráciou obyvateľstva zo sociálne znevýhodneného prostredia (aj priamo v osadách),
- realizácia preventívnych programov a depistážnych vyšetrení s cieľom včasného podchytenia detí so zdravotným postihnutím v školách bežného typu,
- poskytovanie odborného poradenstva a konzultácií rodičom žiakov s narušenými komunikačnými schopnosťami a sluchovým postihnutím,
- realizácia odborného seminára s problematikou narušenej komunikačnej schopnosti pre učiteľky materských škôl bežného typu (SŠ Pavla Sabadoša internátka, Duklianska ul., Prešov),
- realizácia odborného seminára zameraného na problematiku žiakov so ŠVVP (SŠ Matice slovenskej, Prešov),
- realizácia reedukačných cvičení, príprava didaktických pomôcok, zabezpečovanie potrebných kompenzačných pomôcok.

SČK - v januári 2014 odštartoval pilotný projekt týkajúci sa vzdelávania učiteľov a žiakov na primárnom stupni ZŠ v problematike spoznávania humanitárneho práva a humanitárnej pomoci. Cieľom projektu je robiť obhajobu 7 princípov hnutia ČK/ČP (Ľudskosť, Nestrannosť, Neutrálne, Nezávislosť, Dobrovoľnosť, Jednota, Univerzálnosť). Ústrednou postavičkou pre žiakov prvého a druhého ročníka ZŠ je **Humanitko**, postavička, ktorá upriamuje pozornosť na hodnotu ľudskosti a potrebu humanitárnych gest. Projekt je nastavený dlhodobý a zo strany škôl je projekt podporovaný a aj úspešne realizovaný. Do pilotu, ktorý sa realizoval v okrese Levice sa zapojilo 12 ZŠ. Postupne sa projekt šíri aj do okresov - Spišská Nová Ves, Martin, Prievidza, Topoľčany, Bratislava.

Do vzdelávania – spoznávanie humanitárneho práva a humanitárnej pomoci je zapojená aj jedna špeciálna internátna škola a projektu sa celkovo (zatiaľ) zúčastnilo 20 zdravotne oslabených detí. Tu sa mení cieľová skupina - žiaci od 12 do 15 rokov.

Opatrenie:

4.7.6. Zabezpečiť poskytovanie podporných služieb centrami špeciálno-pedagogického poradenstva aj deťom a žiakom chorým a zdravotne oslabeným

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - v tejto oblasti pracuje na novele zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Opatrenie:

4.7.8. Systematicky podporovať sieťovanie a vzdelávanie univerzitných koordinátorov pre študentov so špeciálnymi potrebami

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - v spolupráci s Univerzitou Komenského v Bratislave pripravuje seminár pre koordinátorov vysokých škôl, ktorý bude zameraný na riešenie problematiky štúdia študentov so špecifickými potrebami. Uvedený seminár sa uskutoční dňa 15. 4. 2015. Okrem seminára pripravila Technická univerzita v Košiciach a Univerzita Komenského v Bratislave vzdelávacie aktivity pre koordinátorov vysokých škôl, ktoré budú prebiehať v priebehu roka 2015.

Zdravotníctvo

Opatrenie:

4.8.1. Zaviesť Medzinárodnú klasifikáciu funkčnosti, dizability a zdravia do Programu implementácie elektronického zdravotníctva – eHealth pre potreby posudkového lekára a lekárov špecialistov

T: 2017

Spôsob plnenia:

MZ SR - k lepšej nákladovej efektívnosti zdravotníctva prebieha zavádzanie viacerých opatrení. Významnou súčasťou integrovaného modelu poskytovania zdravotnej starostlivosti je zavedenie elektronizácie zdravotníctva – e-Health do praxe v roku 2017. Prvá časť projektu

Elektronické služby zdravotníctva (eSO1) by mala byť odovzdaná v apríli 2015. Následne by mal byť spustený Národný portál zdravia, ePreskripcia a eMedikácia, Elektronická zdravotná knižka občana a eAlokácie.

Opatrenie:

4.8.4. Program prevencie zdravotného postihnutia v dôsledku oneskoreného psychomotorického vývoja a podpora preventívnej práce detí s vrodeným zdravotným postihnutím.

T: 2014 – 2017

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v spolupráci s centrami špeciálno-pedagogického poradenstva a pediatriami realizujú skríniny prípravenosti detí na školu a zavádzajú stimulačné programy.

Habilitácia a rehabilitácia

Opatrenie

4.9.1. Zabezpečiť poskytovanie habilitačných a rehabilitačných služieb

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MPSVR SR 2014 - dňa 28.11.2013 bola Národnou radou SR schválená novela zákona o sociálnych službách, ktorá nadobudla účinnosť 1.1.2014. Keďže prioritou vlády SR je vytvoriť v sociálnych službách také podmienky, ktoré umožnia občanom zotrvať čo najdlhšie v ich prirodzenom prostredí a poskytovať komunitne orientované sociálne služby v súlade s princípmi deinštitucionalizácie a so záväzkami SR prijatými v medzinárodných dokumentoch, viaceré zmeny v novele sa zamerali na dosiahnutie týchto cieľov a to aj zavedením nových druhov sociálnych služieb, ako napríklad včasná intervencia pre deti so zdravotným postihnutím a podpora samostatného bývania, v rámci ktorých je možné naplňať ciele predmetného opatrenia a to udržanie si individuálnej schopnosti pre samostatnosť a zapojenie sa do všetkých oblastí života.

MŠVVŠ SR - v rámci ČŠPP sú rehabilitačné služby poskytované žiakom a klientom ČŠPP, ktoré podľa záujmu a potreby poskytujú príslušné služby,

- príkladom kvalitnej starostlivosti pre telesne postihnutých žiakov, ale aj ostatných žiakov sú v rámci niektorých ČŠPP vybudované multisenzorické miestnosti Snoezelen, pravidelne zabezpečená hypoterapia, bazálna stimulácia. V mnohých špeciálnych školách sa žiaci učia pracovať na hrnčiarskom kruhu, tkáčskom stave, píšú internetový časopis, spolupracujú so ZPMP, občianskymi združeniami;
- žiaci s ťažkým zdravotným postihnutím majú vypracovaný individuálny rehabilitačný program,
- žiaci, pre ktorých je to potrebné, v rámci telesnej výchovy majú individuálne cvičenia pod

vedením rehabilitačného pracovníka.

Zamestnávanie

Opatrenie:

4.10.1. Podporiť zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím a sprostredkovať zamestnávanie, odborné poradenské služby poskytované úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, resp. inými špecializovanými inštitúciami

T: 2014

Spôsob plnenia:

MPSVR SR - v súlade so zákonom č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) je priebežné plnenie úlohy zabezpečované informačno-poradenskými službami a odbornými poradenskými službami poskytovanými úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny.

S cieľom zvýšiť efektívnosť, flexibilitu, ako aj kapacitu poskytovaných personalizovaných služieb zamestnanosti, sa s účinnosťou od 1.1.2015 na základe novely zákona o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti (zákon č. 310/2014 Z. z.) v rámci reformy ESO integrovalo generálne riaditeľstvo a pobočky úradov PSVR do jedného subjektu. Zmenou riadenia sa umožní Ústrediu PSVR lepšie riadiť úrady PSVR a ich personálne obsadenie. Na všetkých úradoch PSVR sa nastavila jednotná organizačná štruktúra, v rámci ktorej sa predpokladá postupný presun 748 úväzkov z prierezových činností do odborných činností so zreteľom posilnenia oddelení, ktoré budú vstupovať do priameho kontaktu s klientom. Cieľom reorganizácie je rozdeliť činnosti na priamy kontakt s klientom a rozhodovaciu činnosť.

Opatrenie:

4.10.2. Podporiť rozvoj kariérneho poradenstva pre osoby so zdravotným postihnutím

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MPSVR SR - v oblasti regionálneho školstva je v súčasnosti vysoko prínosná realizácia už uvádzaného (v opatrení č. 4.7.4) národný projekt VÚDPaP-u „Komplexný poradenský systém prevencie a ovplyvňovania sociálno-patologických javov v školskom prostredí“, ktorý podporuje aj rozvoj kariérneho poradenstva pre osoby so zdravotným postihnutím.

Výchovní poradcovia spolupracujú s rezortom MPSVaR SR, školami a rodičmi /zákonnými zástupcami/. Pre profesionálnu orientáciu žiakov je vytvorený program PROFORIENT.

Prínosom je aj možnosť využívania novej počítačovej a pracovnej diagnostiky COMDI - u detí so zdravotným postihnutím táto metóda dokáže objektívne posúdiť i všetky zdravotné indispozície a ponúknuť žiakovi študijný odbor, v ktorom sa môže uplatniť.

Z aktivít na miestnej a oblastnej úrovni:

- školy sa zapájajú do workshopov, tvorivých dielní, jarmokov, prezentácií a otvorených dní organizovaných strednými školami, odbornými učilišťami a praktickými školami, využívajú diagnostickú metódu HAMET2 (je vyškolených je 26 pedagógov z 11 škôl).

Opatrenie:

4.10.3. Kontrolovať úroveň ochrany zdravia na pracoviskách, kde sú zamestnané osoby so zdravotným postihnutím

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MZ SR - regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR v r. 2014 plnili v rámci programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR úlohu „Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách“. Cieľom úlohy bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s použitím kontrolných listov informovanosti zamestnancov, doplnenú o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenie potrebných úprav pracovných podmienok a pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na dodržiavanie požiadaviek nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko vo vzťahu k zdravotnému obmedzeniu zamestnancov so zdravotným postihnutím a na dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu určených rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov pracoviska do prevádzky. Ďalej sa zameriaval na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov so zdravotným postihnutím na pracoviskách v súvislosti s osobitným režimom práce (skrátенý pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny) a na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na chránených pracoviskách vrátane lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

V r. 2014 bolo v chránených dielnach a na chránených pracoviskách vykonaných 1025 kontrol u zamestnávateľov a boli preverené pracovné podmienky u 2212 zamestnancov. Z vykonaných kontrol vyplynulo, že počty osôb so zdravotným postihnutím sa na pracoviskách menia a od vydania súhlasného rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky sa chránené pracoviská alebo dielne väčšinou do 2 rokov zrušia.

Zamestnanci chránených dielní a chránených pracovísk vykonávali činnosti bez fyzickej záťaže a priamej expozície rizikovým faktorom pracovného prostredia, najčastejšie práce výrobného charakteru (napr. výroba keramiky, výroba suvenírov, darčekových a reklamných predmetov, dekorácií, bižutérie, šperkov, módnych doplnkov, aranžovanie, prebaľovanie tovaru, montáž motorových a prevodových dielov, skladové práce, projekčné práce, polygrafické práce, digitálna tlač, montážne práce, viazanie kníh), práce v oblasti služieb a obchodu (napr. masérské služby, kadernícke služby, šitie odevov, elektronické kurzy, predaj) a administratívne práce (vedenie účtovníctva, IT práce).

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávatelia chránených dielní a chránených pracovísk prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia zamestnancov. Pre zamestnancov zabezpečovali na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce - vytvorili vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu (napr. bezbariérový prístup na pracovisko, zriadili oddychové miestnosti, zabezpečili vhodné ergonomické sedadlá, zabezpečili vyhovujúce zariadenia na osobnú hygienu) a dodržiavali osobitný režim práce (napr. skrátенý pracovný čas, individuálne tempo práce, individuálne prestávky počas práce). Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti bola u zamestnancov v rámci lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci posúdená zdravotná spôsobilosť na výkon ich konkrétnej činnosti. Na overenie úrovne informovanosti o faktoroch pracovného prostredia zamestnanci vyplnili kontrolné listy.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR na základe zistených nedostatkov v zmysle platnej legislatívy uložili opatrenia (bezbariérová úprava zariadení na osobnú hygienu, úprava pracovnej doby, prestávky v práci na oddych a pod.) štyrom zamestnávateľom v 3 krajoch (Bratislavský, Trenčiansky, Žilinský kraj).

Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR budú aj nasledujúcim obdobím zameriavať štátny zdravotný dozor na úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách - vyhodnotenie plnenia úlohy za r. 2014

	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP
	rozhodnutí	stanovísk			
SPOLU	636	559	1 095	1 025	2 212

Opatrenie:

4.10.4. Implementovať novelizované nástroje podpory a pomoci určené pre osoby so zdravotným postihnutím, osobitne s dôrazom na zamestnávanie na otvorenom trhu práce.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MPSVR SR - novelizované nástroje podpory a pomoci určené pre osoby so zdravotným postihnutím sa uplatňujú prostredníctvom inovovaného (novelizovaného) právneho rámca v oblasti podpory zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím v rámci aktívnych opatrení na trhu práce upraveného zákonom o službách zamestnanosti (účinnosť od 1. mája 2013). Zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím v bežnom pracovnom prostredí (na otvorenom trhu práce) je podporované prostredníctvom chránených pracovísk, ktoré zriadila a prispôsobila zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím právnická osoba alebo fyzická osoba.

Opatrenie:

4.10.5. Zabezpečovať podmienky na podporu samostatnej zárobkovej činnosti osôb so zdravotným postihnutím.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MPSVR SR - prostredníctvom nenávratného finančného príspevku občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť, ktorého podmienky poskytovania upravuje § 57 zákona o službách zamestnanosti, bolo v roku 2014 vytvorených a podporených 94 pracovných miest na samozamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím v celkovej čiastke 411 696,3 Eur.

Opatrenie:

4.10.6. Zavádzať v rámci školskej prípravy žiakov a študentov so zdravotným postihnutím inovatívne podporné programy a opatrenia zamerané na požiadavky budúceho sveta práce (osobitne formou praxe a tréningov realizovaných predovšetkým na otvorenom trhu práce), s cieľom zvýšiť ich celkovú zamestnateľnosť.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - z hlásení okresných úradov, odborov školstva, vyplýva, že v tejto oblasti sú v jednotlivých okresoch vykonávané najmä nasledovné činnosti:

- Riaditelia odborných učilíšť aktívne spolupracujú s ÚPSVaR a s konkrétnymi zamestnávateľmi pri riešení otázok priebežnej praxe a následného zamestnávania žiakov so zdravotným postihnutím. Spolupracujú so zmluvnými pracoviskami, ktoré priamo v pracovnom procese vytvárajú primerané podmienky pre rozvoj pracovných zručností žiakov s možnosťou následného trvalého pracovného uplatnenia sa.
- Prostredníctvom moderného vyučovania predmetu Svet práce priebežne, primerane a systematicky pripravujú špeciálne školy žiakov na zvládnutie požiadaviek sveta práce po ukončení školy. Prostredníctvom žiackych projektov žiakov motivujú, zisťujú profesionálny záujem a reálne ich usmerňujú pre neskoršie pracovné vzdelávanie a uplatnenie.
- Špeciálne školy prakticky rozvíjajú pracovné zručnosti a skúsenosti žiakov prostredníctvom pracovného vyučovania vo všetkých jeho zložkách /prácami v dielni, na školskom pozemku i prácami v domácnosti/.

Opatrenie:

4.10.7. Vytvoriť a zaviesť špecifické programy podpory z prechodu zo škôl na trh práce osôb so zdravotným postihnutím

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MPSVR SR - v nadväznosti na prijatú úlohu v národnom programe bola do Operačného programu Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 - 2020, *Investičná priorita 2.1 - Trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí*, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na trh práce, vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komún, vrátane vykonávania systému záruk pre mladých ľudí, Špecifický cieľ 2.1.1 - *Zavedením záruky pre mladých ľudí, ktorí tvoria NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce* navrhnutá medzi príklady aktivít aktivita „- *špecifické programy na podporu absolventov škôl so zdravotným postihnutím pri hľadaní prvého zamestnania*“. Návrh Operačného programu Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 - 2020 bol schválený uznesením vlády SR č. 229/2014 zo 14.5.2014 a 10.12.2014 schválený aj EK. Týmto sa vytvorili možnosti, aby sa aktivity v tejto oblasti mohli financovať aj z prostriedkov ESF.

Účasť na politickom a verejnom živote

Opatrenie:

4.11.1. Vykonávať poradenskú a metodickú činnosť pri zriaďovaní mimovládnych neziskových organizácií zvlášť občianskych združení, nadácií, organizácií s medzinárodným prvkom ako i neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, neinvestičných fondov, združení obcí, záujmových združení právnických osôb a spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MV SR - odbor všeobecnej vnútornej správy sekcie verejnej správy Ministetstva vnútra SR poskytuje poradenskú i konzultačnú činnosť 761 občianskym združeniam a 13 nadáciám s predmetom činnosti starostlivosti o zdravotne postihnutých. Jednou z najväčších organizácií na tomto úseku je Liga proti rakovine, ktorá sa okrem preventívnej činnosti venuje aj starostlivosti o zdravotne postihnutých. Liga proti rakovine každoročne organizuje verejnú zbierku s celoslovenskou pôsobnosťou Deň narcisov, ktorej registrovým orgánom je odbor všeobecnej vnútornej správy. Túto agendu zabezpečuje na odbore zamestnankyňa, ktorá poskytuje mimovládny organizáciám časté osobné i písomné konzultácie v súvislosti s registráciou verejných zbierok, ktorých výnos je určený pre zdravotne postihnutých občanov.

Angažovanosť osôb so zdravotným postihnutím sa prejavuje aj pri zakladaní ďalších občianskych združení a právnických osôb v iných právnych formách, pri ktorých je registrovým orgánom okresný úrad v sídle kraja, a ktoré metodicky riadi odbor všeobecnej vnútornej správy. Ide najmä o neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, neinvestičné fondy, záujmové združenia právnických osôb, združenia obcí a spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov.

Opatrenie

4.11.2. Zabezpečiť, aby volebné postupy, zariadenia, priestory a materiály, vrátane elektronických volieb, boli vhodné, prístupné a ľahko zrozumiteľné a použiteľné osobami so zdravotným postihnutím

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MV SR - problematika súvisiaca so sprístupňovaním webových sídiel politických strán a politických hnutí je riešená v zákone o volebnej kampani, ktorý Národná rada Slovenskej republiky prijala 29. mája 2014. V zákone sa ustanovujú náležitosti dokumentov predkladaných politickými stranami a politickými hnutiami o nákladoch na volebnú kampaň a povinnosť zverejniť ich na webovom sídle politickej strany a politického hnutia. Určuje sa aj okruh nezávislých kandidátov, ktorí zverejňujú na svojom webovom sídle správu o prostriedkoch, ktoré vynaložili na volebnú kampaň. Zviditeľnenie príjmov a výdavkov vynaložených na kampaň má podať voličovi obraz a informáciu o tom, kto, aký okruh subjektov, akého spektra podporuje daný kandidujúci subjekt. Umožní tým voličovi dozvedieť sa nielen ciele, ktoré prezentuje kandidujúca politická strana alebo nezávislý kandidát, ktoré hodlá vykonať, ak dostane volený mandát, ale aj to, akým politickým smerom je kandidujúci subjekt orientovaný. V konkrétnych ustanoveniach zákon reaguje na odporúčania Skupiny štátov proti korupcii (GRECO), ktoré žiadalo prijať opatrenia na zvýšenie transparentnosti príjmov a výdavkov politických strán a politických hnutí v súvislosti s volebnou kampaňou a opatrenia na zvýšenie transparentnosti prostriedkov vynaložených na volebnú kampaň kandidátmi na miestnej a regionálnej úrovni.

Opatrenie:

4.11.3. Zaviest' mechanizmus systematického financovania strešných mimovládnych organizácií, ktoré vystupujú ako partneri vlády a iných organizácií pri tvorbe relevantných politík

T: 2016

Spôsob plnenia:

MZVaEZ SR - podľa zákona č. 545/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky a o zmene a doplnení zákona č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov poskytuje dotácie na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, homofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Téma systematického financovania strešných mimovládnych organizácií bola predmetom diskusie na viacerých fórach v gescii Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky realizovaných v roku 2014 v rámci prípravy Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike. Ich výsledkom je aj formulácia Priority II. – Posilnenie systému inštitúcií podpory a ochrany ľudských práv v Slovenskej republike a rámca úlohy II.1, ktorý je venovaný práve uvedenej oblasti.

Opatrenie:

4.11.4. Dôsledne konzultovať s reprezentatívnymi organizáciami osôb so zdravotným postihnutím pri vytváraní a uplatňovaní zákonodarstva a politiky zameraných na vykonávanie Dohovoru a pri rozhodovaní o otázkach týkajúcich sa osôb so zdravotným postihnutím a vytvárať podmienky pre kvalifikovanú účasť organizácií osôb so zdravotným postihnutím na tomto procese.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MH SR - odbor legislatívy MH SR pri prerokovaní návrhov právnych predpisov v legislatívnom procese dbá o maximálne možné dodržiavanie ľudských práv, v rámci svojej pôsobnosti však neeviduje konkrétne legislatívne dokumenty upravujúce explicitne opatrenia vyplývajúce z Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. Vo všetkých činnostiach v kompetencii MH SR platí rovnosť podmienok a nie je známa žiadna diskriminácia, ktorá by bola v rozpore s predmetným dohovorom, ani rezort nevytvára žiadne prekážky pre ľudí so zdravotným postihnutím pri tvorbe legislatívy, v oblasti ekonomiky či v ďalších oblastiach spadajúcich do jeho kompetencie.

MZVaEZ SR - príprava Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike prebiehala za intenzívnej spolupráce so zástupcami reprezentatívnych organizácií osôb so zdravotným postihnutím. Zástupkyňa o. z. Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike bola členkou koordinačnej skupiny (PS Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť), ktorá koordinovala proces prípravy stratégie. Jedna z informatívnych príloh stratégie bola vypracovaná v gescii Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím. Zároveň zástupcovia organizácií zameraných na podporu a ochranu práv osôb so zdravotným postihnutím boli pozývaní na podujatia realizované v gescii Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, ktoré boli venované témam Inštitucionálnej architektúry ochrany ľudských práv a Dialógu o podstate a zmysle ľudských práv.

K téme poskytovania dotácií v oblasti ľudských práv bola v roku 2014 zriadená pracovná skupina Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť k zefektívneniu procesu poskytovania dotácií v oblasti ľudských práv, ktorej členom bol aj podpredseda Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím. Odporúčania vrátane informácie

o činnosti pracovnej skupiny boli prijaté na zasadnutí rady uznesením č. 118 zo 17. septembra 2014. Pravidelnými žiadateľmi o poskytovanie dotácií v oblasti ľudských práv sú aj organizácie zamerané na podporu a ochranu osôb so zdravotným postihnutím.

MŽP SR - v súčasnosti Ministerstvo životného prostredia SR nepripravuje ani neplánuje legislatívne návrhy alebo zmeny v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím

MDVRR SR - v roku 2014 uvedenú úlohu MDVRR SR plnilo napr. tím, že v rámci verejnej diskusie a pripomienkového konania k návrhu stavebného zákona umožnilo uplatnenie pripomienok Úradu Splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity ako aj organizácií zastupujúcich občanov so zdravotným postihnutím. Pripomienky boli priebežne vyhodnocované a podľa ich akceptovateľnosti zapracovávané do návrhu zákona.

Ďalej pri príprave štúdie „Analýza súčasného stavu a návrh koncepcie zabezpečenia úloh vyplývajúcich z charty práv cestujúcich a TSI PRM“ v roku 2008 a následne aj realizácii „Projektu zabezpečenia prístupu osôb s obmedzenou mobilitou k službám osobnej železničnej dopravy“, ktorý je v súčasnosti realizovaný (realizácia aktivít plánovaná na roky 2013 – 2015), spolupracovalo MDVRR SR so zástupcami Slovenskej Humanitnej Rady (posudzovanie návrhu priorít úprav a doplnenia vybavenia železničnej infraštruktúry).

MV SR - za plnenie uvedenej úlohy je zodpovedná generálna riaditeľka kancelárie ministra vnútra SR, pod ktorú patrí tvorba právnych predpisov v rámci Ministerstva vnútra SR. V prípade predloženia zásadných pripomienok zo strany reprezentatívnych organizácií osôb so zdravotným postihnutím k návrhom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorých predkladateľom je Ministerstvo vnútra SR, sú ich zástupcovia pozývaní na rozporové konania.

MZ SR - občania so zdravotným postihnutím ako aj ich reprezentatívne organizácie majú možnosť zasielať Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky svoje podnety, stanoviská, výzvy. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky za rok 2014 na základe lustrácií podaní a sťažností neviduje žiadnu sťažnosť a ani podanie, ktoré by sa týkalo nevhodnej, nepostačujúcej komunikácie zdravotníckych pracovníkov vo vzťahu k ľuďom so zdravotným postihnutím resp. ich blízkym. Taktiež ministerstvo vynakladá maximálne úsilie na kladné vyriešenie každej jednej prijatej žiadosti, pretože si uvedomuje jej dôležitosť a taktiež je otvorené a víta každú iniciatívu, ktorá môže pomôcť zlepšiť život osôb so zdravotným postihnutím.

MK SR - pri príprave legislatívnych a vládnych strategických materiálov spolupracuje najmä s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Národnou radou SR pre občanov so zdravotným postihnutím v Slovenskej republike, ktoré svojím expertným potenciálom často zastupuje záujmy viacerých typov zdravotného postihnutia. Široko participatívne – v spolupráci s občianskou spoločnosťou a tiež s dôrazom na rozvoj demokratického občianstva a metódy otvoreného vládnutia sa realizovali: Stratégia rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 - 2020, Akčný plán na roky 2015 - 2017 k Stratégii rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 - 2020, Návrh stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 - 2020, Koncepcia starostlivosti o tradičnú ľudovú kultúru do roku 2020 apod.).

MK SR spolupracuje na príprave podkladov k strategickým materiálom a budovaní sietí spolupráce s občianskou spoločnosťou aj na nižších úrovniach – prostredníctvom svojich rozpočtových a príspevkových organizácií napr.: Zástupcovia **SNM-Múzea Bojnice**

sa už tradične zúčastňujú konferencií organizovaných Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska, kde sa na základe konzultácií a diskusií oboznamujú s možnosťami sprístupňovania umeleckých formátov pre ľudí so zdravotným postihnutím a tiež metodikou práce so skupinami ľudí so zdravotným postihnutím, prezentujú vlastné výsledky a zoznamujú sa s novými technológiami, strategickými dokumentmi a predpismi; Zástupcovia **SNM-Múzeá v Martine** dlhodobo spolupracujú so Združením na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR (v Martine) formou prezentácie výtvarných prác detí s mentálnym postihnutím. V roku 2014 bola na pôde inštitúcie realizovaná a sprístupnená výstava Umenie v nás – výtvarné práce detí s mentálnym postihnutím (v termíne od 1. 1. do 31. 8. 2014).

MF SR - presadzuje princípy zahrnutia osôb so zdravotným postihnutím aj do pripravovanej novely zákona o slobodnom prístupe k informáciám – toho času po MPK, a dotknuté organizácie (najmä Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska) sa priamo zúčastňuje na tvorbe štandardov pre informačné systémy verejnej správy.

MŠVVŠ SR - pracovné skupiny vytvárané k príprave všeobecne záväzných právnych predpisov majú k dispozícii zoznamy a kontakty predstaviteľov mimovládnych organizácií aj z oblastí zameraných na osoby so zdravotným postihnutím, ktoré sú v prípade potreby prizvané na diskusie v rámci príprav legislatívnych návrhov a riešení.

Účasť na kultúrnom živote, rekreácii, záujmových aktivitách a športe

Opatrenie:

4.12.1. Vytvárať podmienky na zviditeľňovanie a prezentáciu špecifickej kultúry osôb so zdravotným postihnutím.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MK SR - môže v príslušnom rozpočtovom roku poskytnúť dotáciu zo štátneho rozpočtu na nasledujúci účel: v bode f) - **kultúrna aktivita zdravotne postihnutých** alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva v zmysle **zákona NR SR č. 434 z 26. októbra 2010 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky**. Zákon upravuje účel, rozsah, spôsob a podmienky poskytovania dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Na základe predmetného zákona bol zadefinovaný aj dotačný program **na podporu sociálnej inklúzie prostredníctvom kultúrnych mechanizmov - Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva**. Program je rozdelený na podprogramy na podporu: 1. živej kultúry, 2. periodickej tlače 3. neperiodickej tlače. Od roku 2013 pribudol podprogram - neformálne vzdelávanie v oblasti kultúry ľudí so zdravotným postihnutím.

Odborná komisia MK SR pre dotačný program **Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva v roku 2014** posúdila 200 projektov z toho 151 projektov v rámci živej kultúry, 8 projektov v rámci periodickej tlače, 19 projektov v rámci neperiodickej tlače, 22 projektov v rámci neformálneho vzdelávania v oblasti kultúry ľudí so zdravotným postihnutím. V dotačnom programe **Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva** (v roku 2014 bolo na projekty celkom vyčlenených 375 300 €) MK SR podporilo celkom 124 projektov – z toho 75 projektov pre ľudí so zdravotným postihnutím v celkovej výške 246 500 €. V špeciálnom podprograme určenom len pre osoby so zdravotným postihnutím (podprogram 6. 4. neformálne vzdelávanie v oblasti kultúry ľudí so zdravotným postihnutím

v zmysle Dohovoru o právach ľudí so zdravotným postihnutím) bolo podporených 9 projektov v objeme 30 500 €. Išlo o neformálno-vzdelávacie aktivity v oblasti sprístupňovania kultúrnych formátov ľuďom so zdravotným postihnutím napr. semináre, konferencie, tvorivé dielne a pod. Z toho na kultúru osôb so zdravotným postihnutím bola podľa jednotlivých typov zdravotného postihnutia vyčlenená nasledovná suma/počet projektov: ľudia so zrakovým postihnutím/8 projektov v celkovej výške 42 000 €, ľudia so sluchovým postihnutím/14 projektov v celkovej výške 46 500 €, ľudia s mentálnym postihnutím/11 projektov v celkovej výške 37 300 €, ľudia s telesným postihnutím/4 projekty v celkovej výške 14 500 €, ľudia s psychickými ochoreniami/4 projekty v celkovej výške 11 500 €, ľudia so zdravotným postihnutím - viacero typov postihnutia a inkluzívne aktivity s inými cieľovými skupinami napr. seniormi a marginalizovanými deťmi/34 projektov v celkovej výške 94 700 €.

S cieľom rozvíjať talent a tvorivosť ľudí so zdravotným postihnutím bolo podporených 23 podujatí v celkovej výške 50 700 € (tvorivé dielne). S cieľom podporovať informovanosť o živote a kultúre osôb so zdravotným postihnutím boli podporené: 5. konferencia o sprístupňovaní kultúry nevidiacim a slabozrakým osobám: Kvalifikované sprístupňovanie kultúrnych inštitúcií a podujatí osobám so zrakovým postihnutím – prostriedok ich spoločenského začleňovania a informovanosti (organizátor: Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska – 5 500 €) a tiež kultúrne podujatie pod názvom Umožniť získať nepočujúcim povedomie o kultúrnom živote (organizátor: Slovenský zväz nepočujúcich – 3 000 €). S cieľom podporiť oblasť živej kultúry bolo podporených 11 celoslovenských podujatí v celkovej sume 62 000 € (festivaly, súťaže a pod.). MK SR podporilo tiež 5 projektov v rámci podprogramu periodická tlač (5 projektov v celkovej sume 19 300 €). V rámci podprogramu neperiodická tlač bolo v roku 2014 podporených 6 projektov v celkovej sume 17 500 €. MK SR v roku 2014 pripravilo, vyhlásilo a dňa 5. 12. 2014 uzavrelo výzvu na predkladanie projektov v oblasti kultúry ľudí so zdravotným postihnutím na rok 2015 v zmysle zákona o dotáciách (www.culture.gov.sk – Dotácie 2015).

Národné osvetové centrum v Bratislave participovalo na podujatí pre ľudí so zrakovým postihnutím – Dni Mateja Hrebendu. Sedemnásť ročník celonárodnej prehliadky nevidiacich a slabozrakých recitátorov a literárnych tvorcov sa uskutočnil v Bratislave v dňoch 14. až 16. novembra 2014. Hlavným organizátorom prehliadky bola Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Národné osvetové centrum ako spoluorganizátor garantovalo odbornú stránku podujatia. V rámci celoštátnej súťaže Divadlo a deti, ktorej vyvrcholenie sa uskutočnilo v Rimavskej Sobote v dňoch 5. až 6. júna 2014, vystúpili dva kolektívy pracujúce s členmi s rôznym typom zdravotného postihnutia (osoby s telesným a mentálnym postihnutím). Išlo o divadelný súbor AKOTAK pri špeciálnej základnej škole pre telesne postihnutých v Dolnom Kubíne a divadelný súbor Meremáci Snehuláci pri Domove sociálnych služieb MEREMA v Modre. Tieto divadelné súbory pripravili inscenácie, v ktorých zohľadnili schopnosti a talent svojich interpretov. Divadelný súbor Meremáci – Snehuláci získal Cenu detskej poroty Agora fórum a diplom za kolektívne spracovanie aktuálnej témy. Národné osvetové centrum spolupracovalo tiež s folklórnym súborom Javorček, ktorý tvoria tanečníci a hudobník s mentálnym postihnutím z Domova sociálnych služieb pre deti a dospelých. Inštitúcia participovala na príprave koncepcie a programu súboru na vystúpenie na slávnostnom koncerte pri príležitosti 40. výročia FS Bezanka v DK Zrkadlový háj v Bratislave dňa 22. novembra 2014.

Opatrenie:

4.12.2. Zvyšovať dostupnosť kníh a časopisov materiálov z oblasti kultúry pre osoby so zrakovým postihnutím prostredníctvom aktivít Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MK SK - slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči. Jedinečné postavenie knižnice v knižnično-informačnom systéme Slovenskej republiky umocňuje skutočnosť, že neexistuje žiaden komerčný trh, ktorý by poslanie SKN suploval. SKN sa počas svojho viac ako 65-ročného pôsobenia, systematickými, pragmatickými a progresívnymi krokmi, vyprofilovala na dominantnú národnú kultúrnu a informačnú inštitúciu, ktorá poskytuje nielen klasické knižničné služby, ale predstavuje dôležitú informačnú základňu elektronických informačných zdrojov pre zdravotne postihnutých na Slovensku. V Braillovom písme tlačia krásnu a odbornú literatúru, periodiká, hudobniny, letáky, kalendáre, učebnice pre základné školy, jazykové učebnice, volebné materiály a pod. Túto tlač zabezpečujú na moderných veľkokapacitných tlačiarňach. Do zvukovej formy spracovávajú knižné tituly z bežnej vydavateľskej produkcie, časopisy a odbornú literatúru. Nahrávanie týchto dokumentov zabezpečujú v dvoch plne digitalizovaných zvukových štúdiách, ktoré sú vybavené najmodernejšou nahrávacou technikou. Ročná produkcia kníh v Braillovom písme je približne 110 titulov. Pri zvukových knihách sa ročná produkcia pohybuje okolo 150 titulov. Reliéfna grafika je zameraná na ilustrácie kníh a učebníc pre predškolský a školský vek, ako aj na výrobu samostatných obrazových publikácií, nástenných kalendárov a pohľadníc. SKN úzko spolupracuje s niektorými múzeami pri vytváraní špeciálnych expozícií pre osoby so zrakovým postihnutím (napr. s Ľubovnianskym múzeom v Starej Ľubovni, SNM-Spišským múzeom v Levoči, Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši), ktorých aktivity pri vyrovnávaní šancí v oblasti kultúry pre všetkých sú príkladom aj pre iné kultúrne inštitúcie. SKN participuje predovšetkým na výrobe reliéfnych máp, trojrozmerných modelov objektov, ktoré sú zmenšeninami vybraných objektov, katalógov a informácií na štítkoch v Braillovom písme. V tejto oblasti pre SKN vyvstáva úloha metodicky usmerňovať objednávateľov – tvorcov informácií pri príprave materiálov, ktoré budú korešpondovať s pravidlami prístupnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím, t. j. budú prístupné a použiteľné.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ďalej len „ÚĽUV“) realizuje dlhodobu všetky svoje vzdelávacie a kultúrne programy tak, aby do nich v čo najvyššej možnej miere mohli byť integrovaní aj ľudia so zdravotným postihnutím. Osobitne za rok 2014 ÚĽUV opakovane spolupracoval s občianskym združením **Inklúzia** pri podujatí Radničkine trhy 2014, Bratislava. Podujatie sa organizuje každoročne a je zamerané na podporu a propagáciu umelecko-remeselných aktivít ľudí s mentálnym postihnutím. Jeden výchovno-vzdelávací program bol v ÚĽUV cielene venovaný problematike pomoci dlhodobu chorých detí (onkologické a pochirurgické stavy). Inštitúcia v roku 2014 realizovala opakovane tvorivé dielne pre znevýhodnené skupiny detí. V externom prostredí základnej školy Detskej fakultnej nemocnice v Banskej Bystrici realizovalo Regionálne centrum remesiel ÚĽUV v Banskej Bystrici v roku 2014 stretnutia s remeslom pre deti so zdravotným postihnutím.

Opatrenie:

4.12.3. Podporovať iniciatívy zamerané na sprístupňovanie audiovizuálnych diel, divadelných predstavení, výtvarných expozícií pre osoby so zrakovým a sluchovým postihnutím.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MK SR –

1. Sprístupňovanie audiovizuálnych diel

V roku 2013 MK SR vypracovalo a predložilo do legislatívneho procesu návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony a ktorý nadobudol **účinnosť 1. januára 2014**. Jedným z cieľov uvedeného zákona je zabezpečiť Rade pre vysielanie a retransmisiu (ďalej len „rada“) primerané nástroje na kontrolu plnenia povinností vysielateľov a poskytovateľov audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie vo vzťahu k zabezpečeniu multimodálneho prístupu k programom. Zákon zavádza nové povinnosti pre televíznych vysielateľov a poskytovateľov audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie poskytovať rade bližšie informácie o tom, ako plnia povinnosť zabezpečiť multimodálny prístup k svojim programom a tieto programy náležite označiť. Požadované informácie majú rade umožniť efektívnejšiu kontrolu týchto povinností a tým zlepšiť prístup k programom pre osoby so sluchovým a zrakovým postihnutím.

V roku 2014 participovalo MK SR v procese prípravy podpisu **Marakéšskej zmluvy**. Marakéšska zmluva je dokumentom o uľahčení prístupu k uverejneným dielam pre osoby nevidiace, zrakové postihnuté alebo osoby postihnuté inou poruchou čítania (ďalej len „zmluva“). Zmluva bola otvorená na podpis rok po jej prijatí v centrále WIPO (Medzinárodná organizácia na ochranu duševného vlastníctva) do 28. júna 2014. Z dôvodu vzniku sporov medzi Európskou úniou (ďalej len „EÚ“) a jej členskými štátmi ohľadom právneho základu a kompetencie na podpis zmluvy MK SR pozastavilo po konzultácii s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR podpis zmluvy na národnej úrovni. V lehote do 28. júna 2014 však niektoré krajiny, aj napriek kompetenčnému sporu medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi i sporu o právny základ zmluvy, zmluvu podpísali. Niektoré z členských štátov EÚ zmluvu podpísali dokonca priamo na diplomatickej konferencii v Marakéši. K riešeniu problému EÚ vypracovala Návrh rozhodnutia Rady o uzavretí Marakéšskej zmluvy v mene Európskej únie zo dňa 21. októbra 2014, ktorý bol predmetom rokovania na pracovnej skupine pre duševné vlastníctvo – autorské právo v Bruseli. Ďalšie zasadnutie skupiny k predmetnej problematike sa realizovalo 24. novembra 2014. Podľa predbežných informácií bude problematika doriešená najskôr až v priebehu lotyšského predsedníctva v Rade EÚ počas 1. polroku 2015. V zmysle vyššie uvedených skutočností bude preto z hľadiska právnej istoty nevyhnutné počkať na vývoj rokovaní na európskej úrovni a diskusií na príslušnej pracovnej skupine ohľadom návrhu rozhodnutia. Čo sa týka pozície SR, Ministerstvo kultúry SR je flexibilné v tom, či bude zmluva uzavretá (ratifikovaná) výlučne v mene EÚ alebo aj osobitne členskými štátmi EÚ, keďže zmluvu nepodpísalo.

Slovenský filmový ústav umiestňoval na DVD nosiče k filmom slovenské titulky, ktoré okrem iného umožňovali sledovanie príslušných diel aj užívateľom so sluchovým postihnutím a tiež distribuoval DVD nosiče s audiotextom pre ľudí so zrakovým postihnutím. **DVD nosiče so slovenskými titulkami v roku 2014:** DVD Červené víno I. – II. (r. Andrej Lettrich, 1976), DVD Pacho, hybský zbojník (r. Martin Ťapák, 1975), DVD Pásla kone na betóne (r. Štefan Uher, 1982), DVD Sladké starosti (r. Juraj Herz, 1984), DVD Signum laudis (r. Martin Hollý, 1980), DVD Sladký čas Kalimagdory (r. Leopold Lahola, 1968), 5-DVD Týždeň vo filme 1940 – 1990. **Distribuované DVD v roku 2014, pre ktoré bol nahovorený audiotext:** [Sol' nad zlato](#), [Perinbaba](#), [Pomocník](#), [Južná pošta](#), [Ja milujem, ty miluješ](#), [Ružové sny](#), [Chodník cez Dunaj](#), [Postav dom, zasad' strom](#), [Signum laudis](#), [Sladké starosti](#), [Noční jazdci](#), [Orlie pierko](#), [Medená veža](#), [Organ](#), [Živý bič](#), [Jánošík 1. časť](#), [Jánošík 2. časť](#), [Vlčie diery](#), [Varúj](#), [Pásla kone na betóne](#), [Kapitán Dabač](#), [Tisicročná včela](#), [Rodná zem](#),

[Štvorylka](#), [Šťastie príde v nedeľu](#), [Dáždnik Svätého Petra](#), [Skalní v ofsajde](#), [Slnko v sieti](#), [Majster kat](#), [Zmluva s diablom](#), [Tri dcéry](#), [Pacho](#), [hybský zbojník](#).

2. Sprístupňovanie divadelných a hudobných predstavení

Slovenské národné divadlo (ďalej len „SND“). Smerom k divákovi a kultúrnej verejnosti má v SND rozpracovaný systém zvyšovania dostupnosti zdravotne postihnutých občanov nasledovne: SND má vypracovanú osobitnú smernicu o zabezpečení vstupu imobilných návštevníkov a ich sprievodu do priestorov SND; pri zakúpení vstupenky pracovníčky predpredaja informujú imobilného návštevníka o postupe pri príchode na predstavenie do jednotlivých budov SND, či priestorov divadla; vo všetkých hľadiskách majú imobilní návštevníci vyhradené miesta. V priestoroch Novej budovy SND majú vyhradené parkovacie miesta v podzemnej garáži a možnosť prístupu k výťahu, ktorý ich vyvezie do foyeru. Parkovanie majú imobilní návštevníci aj na vonkajšom parkovisku s prístupom do štúdia, kde je prístup zabezpečený nájazdovou plošinou. Pre nepočujúcich ľudí má SND v repertoári 2 dramatické predstavenia s titulkami. SND zasiela elektronickou cestou svoj hrací plán a informácie o podujatiach konajúcich sa na javiskách SND strešnej organizácii pre nevidiacich na Slovensku Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska v spolupráci so SND tradične pozýva pri príležitosti Dňa nevidiacich svojich partnerov a členov na jedno z predstavení SND. V roku 2014 sa zrealizovalo činoherné predstavenie dňa 5. 12. 2014. SND poskytuje k takýmto predstaveniam aj programový bulletin. Pri príležitosti Noci divadiel – 15. 11. 2014 – sa členovia Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska zúčastnili exkurzie v novej budove SND. SND v súčasnosti rokuje s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska o hľadaní technického riešenia na možné obnovenie informácie o obsahu programových bulletinov a ich prepisu do Braillovho písma. Na pôde SND sa už štvrtýkrát – 5. novembra 2014 uskutočnilo galapredstavenie Umenie pre život (chronické ochorenia). Podujatie iniciuje Národný onkologický ústav spolu s prvou baletnou scénou s cieľom podporovať boj proti onkologickým chorobám a zviditeľniť problematiku prevencie a liečby onkologických ochorení smerom k širokej verejnosti.

SND uvádza činoherné predstavenie Desatoro, ktoré sa hrá, okrem štúdia, vo viacerých netradičných priestoroch divadla. Tieto, nie tradičné, ale v mnohom inšpiratívne priestory, majú teda isté obmedzenia. Vstup do všetkých je konzultovaný s bezpečnostným technikom. Dostupnosť a pohyb v nich sú však limitované a preto nie je možné zabezpečiť bezproblémový prístup pre imobilných či pohybovo hendikepovaných divákov. Títo návštevníci by nemali teda ucelený umelecký zážitok z celého predstavenia, z tohto dôvodu pre nich nie je vhodná návšteva pripravovanej inscenácie Desatoro.

Slovenská filharmónia. Organizácia sa snaží vychádzať v ústrety návštevníkovi so zdravotným postihnutím aj zľavnenými cenami vstupeniek, pravidelne poskytuje 40% zľavu z cien vstupeniek a taktiež poskytuje aj zľavu pri zakúpení abonementov. Slovenská filharmónia ako prioritný podporovateľ výchovy mladej generácie prostredníctvom hodnôt umenia spolupracuje so špeciálnymi základnými a strednými školami najmä pre telesne postihnuté deti v rámci výchovného projektu **Hudobná akadémia Slovenskej filharmónie**. Slovenská filharmónia je o. i. aj ústretovým partnerom vysokoškolským študentom odborov

psychológia a sociálna práca, ktorí sa zaoberajú témou pôsobenia hudby a umenia na človeka (**podpora vzdelávacích aktivít - arteterapia**). Slovenská filharmónia podľa svojich možností podporuje a pôsobí ako šíriteľ osvedčených spoluprác so združeniami a organizáciami pomáhajúcimi ľuďom s vážnymi chronickými ochoreniami (napr. Liga proti rakovine, Humanitná rada, Združenie pacientov s pľúcnou hypertenziou, a i.). V roku 2014 pokračovala Slovenská filharmónia už štvrtú koncertnú sezónu v uvádzaní koncertov pre osoby so zdravotným postihnutím. V 66. sezóne Koncert bez bariér uviedli členovia Slovenského komorného orchestra s umeleckým vedúcim Ewaldom Danelom 18. októbra v Malej sále Slovenskej filharmónie. Program bol zostavený z diel viacerých hudobných skladateľov, medzi inými aj slepá klaviristka a skladateľka Mária Theresia von Paradies, ktorej dispozície vysoko oceňoval Wolfgang Amadeus Mozart.

Väčšinu aktivít **Divadelného ústavu** tvoria produkcie, semináre, workshopy a rôzne prezentácie uvádzané v Štúdiu 12 Divadelného ústavu. Práve prostredníctvom Štúdia 12 nachádza Divadelný ústav priestor i možnosti k uvádzaniu predstavení s priamou účasťou osôb so zdravotným postihnutím. Divadelný ústav spolupracoval v ostatných rokoch s Divadlom bez domova, tzv. sociálnym divadlom, ktoré pracuje s marginalizovanými skupinami obyvateľstva ako sú bezdomovci, ľudia s telesným postihnutím, ľudia v zlej sociálnej situácii, mládež s telesným postihnutím. Niektorí herci a herečky Divadla bez domova sú abstinujúci alkoholicy, alkoholicy, bývalí drogoví závislí. Preto divadlo zviditeľňuje najmä sociálne témy, ktorým sa profesionálne divadlo často nevenuje. Od apríla 2013 začalo v priestore Štúdia 12 pôsobiť **Divadlo Zrakáč** ktoré tvorí skupina nevidiacich, slabozrakých, ako aj vidiacich tvorcov (súbor od roku 2014 spolupracuje s režisérkou Kristínou Chlepkovou). K najvýznamnejším projektom Štúdia 12 Divadelného ústavu ostatného obdobia patrí **Periférne videnie**, ktorého cieľom je pravidelne predstavovať bežnému divákovi rôzne divadelné produkcie súborov „na periférii“ a cez neformálne umelecké divadelné prejavy podporiť pochopenie verejnosti, že sociálne postavenie alebo hendikep nemôžu byť dôvodom na diskrimináciu a nemôžu vytvárať bariéry pre umelecké vyjadrovanie. V rámci projektu Periférne videnie Štúdio 12 spolupracuje s **divadlami Tiché iskry** - divadlo hercov so sluchovým postihnutím. Divadlo Tiché iskry je umeleckým súborom, v ktorom profesionálni nepočujúci hereckí tvorcovia môžu prezentovať svoje umelecké hodnoty v posunkovej reči – a to spojením pohybových, tanečných a divadelných prvkov s vlastnými estetickými emóciami a hodnotami. Kládne si za cieľ podnieť záujem o návštevu divadla nielen u nepočujúcich, ale aj u intaktných divákov, a týmto spôsobom posilniť sebavedomie nepočujúcich, ktorých sluchová a rečová bariéra tvorí veľkú prekážku pri účasti na rôznych kultúrnych podujatiach, ktoré navštevuje intaktná verejnosť. Divadelný ústav podporuje tiež aktivity **Mestského divadla – Divadla z Pasáže, n. o. v Banskej Bystrici**. Divadlo zameriava svoju činnosť na umelecké a kultúrno-vzdelávacie aktivity vo vzťahu k marginálnym skupinám obyvateľstva, vrátane ľudí so zdravotným postihnutím. Patria sem predovšetkým aktivity spojené s prípravou mládeže tejto komunity na rôzne povolania, umeleckú činnosť, začlenenie sa do spoločnosti. K pravidelným aktivitám divadla patrí bienále Medzinárodného festivalu **Arteterapia**. Aktivity divadiel pre osoby so zdravotným postihnutím sú pravidelne podporované aj z dotačného systému MK SR – programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva (v roku 2014 bolo podporených 5 divadelných projektov v celkovej sume 25 000 €).

Štátna opera Banská Bystrica aj v roku 2014 pokračovala v napĺňaní kultúrnych potrieb ľudí so zdravotným postihnutím. Vybraným skupinám divákov so zdravotným postihnutím poskytovala zľavy na vstupnom až vo výške 90%. Pre imobilných divákov inštitúcia vybuďovala bezbariérový prístup do budovy prostredníctvom pohyblivej plošiny. Jedno predstavenie však môžu navštíviť iba štyria imobilní návštevníci (vozičkári), nakoľko rozloženie sedadiel v sále neumožňuje poskytnúť viac miest pre týchto divákov. Štátna opera

už niekoľko rokov spolupracuje s jednotlivými organizáciami združujúcimi zdravotne postihnutých občanov. Pravidelne komunikuje s domovmi sociálnych služieb, Zväzom telesne postihnutých, kúpeľnými zariadeniami, nemocnicami v Banskobystrickom, Žilinskom, Nitrianskom a Trenčianskom kraji, ako aj s občianskym združením Viktorky, kolektívnym členom Ligy proti rakovine a ďalšími charitatívno-humanitnými spoločnosťami. Členkám občianskeho združenia Viktorky poskytuje zľavnené vstupné na bežné repertoárové predstavenia, pravidelne ich tiež pozýva i na generálne skúšky pripravovaných inscenácií. Osoby so zdravotným postihnutím patria medzi stálych návštevníkov a tvoria značné percento celkovej návštevnosti. Štátna opera nemá v repertoári žiadne predstavenie špeciálne zamerané pre nepočujúcich a nevidiacich divákov.

Štátna filharmónia Košice aj v roku 2014 nadviazala na svoje aktivity v predchádzajúcich rokoch. Okrem klasických zliav, ktoré poskytuje pre študentov, dôchodcov, osoby so zdravotným postihnutím, má dlhodobovo vytvorený systém, ktorý umožňuje spolupracovať s niektorými neziskovými organizáciami alebo záujmovými skupinami. Konkrétne ide o sociálne znevýhodnené skupiny, ktorým poskytuje na koncerty určité množstvo čestných vstupeniek – t. j. poskytuje ich zadarmo. Tento vyššie uvedený benefit sa vzťahuje na všetky aktivity, ktoré organizuje Štátna filharmónia Košice (koncerty večerné, doobedňajšie, verejné generálky) a pri ktorých úzko spolupracuje napr. s arcidiecéznou charitou. **Štátne divadlo Košice** pravidelne spolupracuje s Úniou nevidiacich a krátkozrakých v Košiciach - Denný stacionár Fakultnej nemocnice L. Pasteura - organizovaním dopoludňajších, ako aj večerných predstavení. Má zabezpečený bezbariérový prístup do historickej budovy s kompletným vybavením pre vozičkárov. Zároveň po rekonštrukcii Malej scény v rámci investičných projektov Európskeho hlavného mesta kultúry – Košice 2013 bol aj na tejto scéne umožnený bezbariérový prístup pre vozičkárov prostredníctvom novovybudovaného výťahu. V rámci obchodného plánu poskytuje inštitúcia 50% zľavu na nákup vstupeniek pre držiteľov preukazov ZŤP. Zároveň poskytuje 50% zľavu na vstupenkách pre seniorov, umožňuje vstup aj na zvýhodnené vstupné formou abonementných vstupeniek určených pre seniorov a poskytuje 10 % zľavu aj na Mestskú kartu KE. Všetky predstavenia uvádzané v cudzom jazyku (hlavne operné predstavenia) sú prekladané titulkovacím zariadením.

Štátny komorný orchester Žilina má vybudovaný bezbariérový prístup do sály Domu umenia Fatra, čím umožňuje prístup pre osoby so zdravotným postihnutím – vozičkárov na všetky svoje koncerty. Finančná situácia neumožnila zatiaľ vybudovať aj bezbariérový prístup do šatne, bufetu a hygienického zariadenia. Orchester systematicky venuje veľkú pozornosť výchove mladého publika prostredníctvom hodnôt umenia, počnúc deťmi predškolského veku až po študentov VŠ. Organizácia vytvorila koncertné cykly špeciálne určené mladým poslucháčom. Pravidelnými návštevníkmi podujatí sú aj žiaci zo špeciálnej školy J. Vojtašáka Žilina – Vlčince, deti z Domova sociálnych služieb Žilina, ako aj deti z Azylového centra pre matky s deťmi LÚČ. Osoby so zdravotným postihnutím majú vstup na všetky koncerty voľný.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici realizovala umelecké, kultúrne – dramatické a hudobné edukačné aktivity pre deti zo znevýhodneného prostredia a vytvárala podmienky na zviditeľňovanie a prezentáciu špecifickej kultúry osôb so zdravotným postihnutím nasledujúcimi aktivitami: pre osoby so zrakovým postihnutím deti a dospelých z rôznych sociálnych zariadení, rodiny s handicapovanými deťmi knižnica zorganizovala expozíciu **Bábkarsky salón**, kde sa realizovali praktické dramatické hodiny s prihliadnutím na vek a mentálnu zručnosť zúčastnených detí a handicapovaných osôb, možnosť skúšania vedenia rôznych typov bábok, možnosť zahrať si improvizované divadelné predstavenie za pomoci lektorky. Knižnica tiež pre tieto skupiny realizovala špecializované vyučovacie hodiny a exkurzie, špecializované múzejné hodiny a aktivity, čítanie krátkych ukážok z tvorby

spisovateľov a básnikov - inšpirácie literárnym textom pre hudobné spracovanie. Súčasťou aktivít knižnice v roku 2014 boli tiež: expozícia **Ľudové hudobné nástroje** – informácie o ľudovej kultúre, o živote pastierov, zvykoslovie podľa ročných období, možnosť skúšania hudobných nástrojov - dostupná aj osobám so zrakovým postihnutím; Spomienkové stretnutie Anton Anderle 70 spojené s vystúpením bábkaru Ivana Gontka s tradičnou marionetovou hrou Don Šajn; Život s úsmevom – divadelno-hudobný program. Knižnica tiež pripravila viacero podujatí pre členov Domova sociálnych služieb Prameň a tiež 6 podujatí pre členov občianskeho združenia SANARE na podporu duševného zdravia v Banskej Bystrici – podujatia v rámci cyklu **Zaostrené na muzikál** (projekcie filmového muzikálu a diskusie napr. My Fair Lady, Moulin Rouge, Holiday Inn, Porgy a Bess atď.).

3. Sprístupňovanie výtvarných expozícií

Stratégia rozvoja múzeí a galérií v Slovenskej republike do roku 2018. K sprístupňovaniu kultúry pre OZP prispela v roku 2014 aj Stratégia rozvoja múzeí a galérií v Slovenskej republike do roku 2018 (uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 147 zo dňa 3. apríla 2013), ktorá definuje prioritné smerovanie realizácie štátnej kultúrnej politiky v oblasti múzeí a galérií do roku 2018. Stratégia rozvoja múzeí a galérií do roku 2018 prostredníctvom konkrétnych nástrojov (pozri nástroje 4. 4., 4.5., 4.6.) rámcovo definuje aktivity, od realizácie ktorých sa očakáva zásadné zlepšenie v prístupnosti expozícií v múzeách a galériách osobám so zdravotným postihnutím, seniorkám a seniorom a skupinám obyvateľstva patriacim k sociálne znevýhodneným spoločnostiam. Nástroje v rámci stratégie majú viesť k zintenzívneniu spolupráce medzi múzejnými a galerijnými inštitúciami a s organizáciami osôb so zrakovým, telesným, sluchovým, mentálnym postihnutím, ktorej výsledkom by malo byť o. i. aj spracovanie prehľadu prístupnosti expozícií a výstav v múzeách a galériách pre osoby so zrakovým, telesným, sluchovým, mentálnym postihnutím. Ďalší nástroj v rámci stratégie má pri výstavbe nových a modernizácii starších expozícií s interaktívnou PC technikou zabezpečiť aj vytváranie sumárnych popisov expozícií s posilnenou možnosťou alternatívneho využitia princípu teletextu, skrytého a otvoreného titulkovania a posunkovej reči pre osoby so sluchovým postihnutím a načítaného auditívneho popisu a videoprogramov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre osoby so zrakovým postihnutím. Napĺňanie Stratégie rozvoja múzeí a galérií do roku 2018 sa realizuje aj prostredníctvom dotačného systému ministerstva kultúry (dotačný program Rozvoj pamäťových inštitúcií – v roku 2014 nebol zo strany múzeí podaný ani jeden projekt).

SNM-Spišské múzeum v Levoči realizovalo nasledujúce podujatia: výstava **K počiatkom jezuitov na Spiši**; výstava **U nás na Spišu** – etnografické zbierky múzea – sprievodné podujatia, ktoré sú **prispôsobené aj pre nevidiacich, slabozrakých, nepočujúcich a detí s autizmom**; (sprievodné podujatia: Modrá krajina - zúčastnili sa ich deti zo Základnej školy internátnej pre nevidiacich a slabozrakých v Levoči a školy pre nepočujúcich Jána Vojtašáka v Levoči – máj 2014; výstava **Ján Voško - Z reštaurátorskej tvorby** – autorské sprevádzanie výstavou pre nevidiacich, ktoré sa konalo 13. 2. 2014 (možnosť dotykového poznávania); výstava **Chlebovanie** - október 2014 – deti s autizmom, nevidiace a nepočujúce deti; **Spišské Vianoce IX. Betlehémske Vianoce** – interaktívna výstava – sprievodné podujatia – od 7. do 19. 12. 2014, podujatia sa zúčastnili deti trpiace autizmom, nevidiace a nepočujúce deti; **Výstava Vidieť rukami** - výstava, ktorej sa musíte dotýkať – 24. 4. – 12. 9. 2014 – výstava diel nevidiacej sochárky (autorka Marianna Machálová – Jánošíkova). K výstave bol vydaný katalóg pre slabozrakých a nevidiacich. Výstava bola pripravená v spolupráci so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich a slabozrakých Mateja Hrebandu v Levoči; Prednáškový cyklus **Pohľady do minulosti** – dostupné aj **pre nevidiacich a slabozrakých ľudí**. Pre ženy so zrakovým postihnutím zrealizovalo múzeum tiež prednášky: **Ženy ako obyvateľky stredovekých hradov a miest** (prednášala PhDr.

Daniela Dvořáková, CSc., 6. 11. 2014), **Bosorky, strigy, čarodejnice** (prednášala PhDr. Tünde Lengyelová, CSc., 4. 12. 2014). Pre handicapované deti (nevidiace, nepočujúce, deti s autizmom apod.) boli v rámci múzejnej pedagogiky realizované nasledujúce aktivity: **Škola v múzeu** – program Levočská biela pani – prednášky pre školopovinné deti; **Advent 2014** - večer prvej adventnej nedele, 30. 11. 2014 – podujatie venované osobám trpiacim autizmom (večer bol pripravený v spolupráci so Spoločnosťou na pomoc osobám s autizmom). **SNM-Spišské múzeum v Levoči** má stále v ponuke na predaj propagačný materiál s názvom Puškárske remeslo v Braillovom písme, ktorý bol vytlačený v spolupráci so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči (tlač bola realizovaná pred rokom 2014).

SNM-Múzeum Bojnice od roku 1998 ponúka nevidiacim a slabozrakým návštevníkom možnosť prehliadky makety – **modelu zámku zhotoveného v mierke 1:100, s popiskami v Braillovom písme**. Týmto spôsobom majú i nevidiaci a slabozrakí návštevníci možnosť získať konkrétnu predstavu o architektonickej štruktúre objektu. Prehliadku dopĺňa audiozáznam, ktorý špecifikuje smer prehliadky. Umelecky spracovaná nahrávka ponúka návštevníkom zároveň históriu objektu obohatenú o najznámejšie legendy a povesti. V návštevnom poriadku inštitúcie existuje tiež výnimka pre nevidiacich a slabozrakých návštevníkov, ktorá povoľuje prechod miestnosťami objektu v sprievode vodiaceho psa.

SNM-Historické múzeum má k dispozícii hmatom dostupnú výstavu – **Príbeh Bratislavského hradu a pamiatky svetového kultúrneho dedičstva** (október 2012 – jún 2013) – realizovaná v spolupráci s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska a Základnou školou internátnou pre slabozrakých a nevidiacich v Bratislave. Ide o reliéfne modely dostupné hmatom s textami v Braillovom písme, ktoré predstavujú osem pamiatok svetového kultúrneho dedičstva.

SNM-Archeologické múzeum má k dispozícii expozíciu Najstaršie dejiny Slovenska pre zrakovo postihnutých návštevníkov – sprístupnená v roku 2008. Návštevník so zrakovým postihnutím získava informácie dvomi spôsobmi - **hmatom a sluchom**. Vytvorenie samostatnej hmatovej línie v časti expozície dáva možnosť návštevníkovi zoznámiť sa s vystaveným exponátom prostredníctvom **priameho kontaktu – dotykom vystavených replík**, ktoré sú doplnené aj stručným textom v Braillovom písme. Úvodné slovo s identifikáciou priestoru, informácie k jednotlivým obdobiam, ako aj k vystaveným replikám v hmatovej líni si môže návštevník vypočúť **pomocou zvukového sprievodcu** v slovenskom, anglickom, nemeckom a maďarskom jazyku.

Múzeum Slovenského národného povstania (ďalej len „Múzeum SNP“) podporuje prístup osôb so zdravotným postihnutím ku kultúre tým, že vyriešilo prístup na zvýšené podlažia expozície prostredníctvom výtahu a dobudovalo bezbariérový prístup do stálych **expozícií v národnej kultúrnej pamiatke Kalište**. Sprístupnilo tematickú dokumentárnu výstavu **Vít'azstvo** – k 70. výročiu SNP a oslobodeniu (od 29. 8. 2014 - 15. 5. 2015), ktorá bola ozvučená a nahovorená v slovenskom a anglickom jazyku a je vhodná aj pre osoby so zrakovým postihnutím. Ozvučená je od roku 2013 aj expozícia bojového lietadla Li-2 v skanzene Múzea SNP. S cieľom zabezpečiť informácie o kultúre a umení pre osoby so zdravotným postihnutím a v rámci telekomunikačnej politiky, ktorá má zabezpečiť neustále sprístupňovanie informácií o predmete činnosti a podujatiach Múzea SNP, je vo vstupných priestoroch múzea vytvorené **informačné centrum s obsahovou náplňou stálej expozície múzea**. S týmto cieľom je neustále skvalitňovaná aj **webová stránka** Múzea SNP. Služby pre osoby so zdravotným postihnutím sú poskytované zdarma. Múzeum SNP podporilo tiež **neformálno-vzdelávacie aktivity pre staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím** prostredníctvom vzdelávacieho programu určeného pre klientov banskobystrických denných centier sociálnych služieb. V mesiacoch január - jún 2014 múzeum uskutočnilo kurz základov anglického jazyka a tvorivé dielne súvisiace s prípravou veľkonočnej výzdoby. Celkovo

zrealizovali 30 stretnutí (cca 20 účastníkov na jednom stretnutí). Múzeum SNP podporuje kultúrne aktivity osôb so zdravotným postihnutím a starších osôb s cieľom rozvíjať ich talent a tvorivosť. Dňa 22. 1. 2014 bolo v kinosále Múzea realizované hudobno-dramatické pásmo **Pamätám si** v spolupráci s denným centrom Lipa Banská Bystrica, ktoré navštevujú klienti so zdravotným postihnutím v dôchodkovom veku. Predstavenie videlo 135 návštevníkov.

BIBIANA - medzinárodný dom umenia pre deti (ďalej len „BIBIANA“). Priestory BIBIANY sú po nedávnej rekonštrukcii prispôsobené a prístupné aj deťom so špeciálnymi potrebami. Aktivity pripravované BIBIANOU v rámci programovej ponuky nerozlišujú, či ide o podujatie pre zdravú detskú populáciu, či pre zraniteľné skupiny. Naopak, snahou autorov a organizátorov je prihliadať pri realizácii výstav, programov, besied, či súťaží a dielní aj na potreby marginalizovaných detí a realizovať podujatia, ktoré spĺňajú parametre dostupnosti pre všetky cieľové skupiny. Autori výstav sú už pri návrhoch expozícií zaviazaní vytvárať čo najvhodnejšie podmienky pre deti so zdravotným postihnutím tak, aby sa ich mohli zúčastňovať a mali rovnaké možnosti pri zábave i tvorbe ako majorita. Tento prístup poskytuje možnosť zvyšovať dôveru detí vo vlastné tvorivé schopnosti. **Témy sú podávané prístupnou formou tak, aby deti mohli objekty a exponáty kedykoľvek vziať do rúk, vnímať ich nielen zrakom, ale aj ostatnými zmyslami.** Rovnaký je aj prístup pri príprave tvorivých dielní a programov, ktoré sú v BIBIANE pripravované k takmer všetkým novým výstavám. Tu si deti zvykajú na vzájomnú komunikáciu, majú možnosť prezentovať svoje schopnosti a zručnosti. Svoje aktivity pripravuje BIBIANA na rozličné celospoločensky dôležité témy na takej úrovni, aby boli zrozumiteľné a pochopiteľné pre všetkých návštevníkov. V roku 2014, okrem iných zaujímavých podujatí a výstav, pripravila BIBIANA podujatie **Kto to na mňa pozerá.** Ide o formu kreatívnej výstavy, ktorá umožňuje deťom zahrať sa s vlastnou podobou, reflektovať podobnosť aj inakosť. Zároveň v nej autori sprostredkujú zaujímavú a pútavú, a pre deti pochopiteľnú prechádzku dejinami umenia so zameraním na vývin portrétu. **Výstava je koncipovaná interaktívnym spôsobom - zapojením viacerých zmyslov** (čuch, hmat, zrak, sluch) **a pohybu** (termín: 30. 5. – 21. 9. 2014).

Slovenské technické múzeum sa pravidelne zapája do jedinečnej košickej iniciatívy múzeí, galérií a knižníc v rámci celoslovenskej charitatívnej akcie Deň narcisov organizovaním zbierky cez svoje inštitúcie a následným voľným vstupom do múzeí. V rámci hlavných expozícií, ako aj vysunutých expozícií múzea existuje **bezbariérový prístup** do expozícií: Astronómia a Planetárium, Sieň elektrických výbojov a Energetické oddelenie A. Stodolu, Múzeum letectva a Múzeum dopravy v Bratislave. Múzeum tiež poskytuje zľavnené vstupné pre osoby so zdravotným hendikepom. Držiteľom preukazu ZŤP a rovnako aj sprevádzajúcim osobám poskytujú bezplatný vstup do všetkých svojich expozícií. Múzeum spolupracuje s centrami záujmovej umeleckej činnosti, cirkvami a náboženskými spoločnosťami a ďalšími partnerskými inštitúciami v celom spektre prezentačných, kultúrnych a edukačných múzejných podujatí pre všetky vekové a sociálne vrstvy návštevníkov **a dlhodobo vytvára priestor na prezentáciu kultúry ľudí so zdravotným postihnutím.** Od roku 2013 je sprístupnené **Vedecko-technické centrum pre deti a mládež.** Centrum nie je len statickou expozíciou pre deti z majority, ale ponúka aj deťom so zdravotným postihnutím interaktívnu prehliadku exponátov z oblasti techniky, mechaniky, fyziky, optiky, matematiky a biológie a formou hry tak prispieva k sprístupňovaniu poznatkov z prírodných vied pre tieto zraniteľné skupiny.

Bezplatný vstup do kultúrnych inštitúcií – múzeí a galérií

V predchádzajúcom období MK SR vytvorilo priestor pre podporu rovnosti príležitostí a zvyšovanie dostupnosti kultúry pre marginalizované skupiny prostredníctvom debarierizácie kultúrnych inštitúcií – išlo o **bezplatný vstup do kultúrnych inštitúcií** každú prvú nedeľu

v mesiaci (v roku 2012 ho poskytovala len Slovenská národná galéria). V roku 2013 boli do predmetnej iniciatívy zainteresované už 4 rezortné inštitúcie: Slovenská národná galéria, Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania a Slovenské technické múzeum (spolu 37 kultúrnych objektov v správe týchto inštitúcií). Opatrenie bolo implementované príkazom ministra kultúry (príkaz ministra č. 2/2013). **V roku 2014 bola po celý rok bezplatne pre všetky cieľové skupiny prístupná Slovenská národná galéria** (ďalej len „SNG“). V roku 2014 boli všetky expozície a výstavy SNG v Bratislave a Pezinku bezplatné, čím sa zdvihla návštevnosť o viac ako 100 percent. Táto iniciatíva podporila proces vyrovnávania šancí v dostupnosti kultúry - rovnosť príležitostí a nediskriminácie smerom k sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva. SNG tiež pripravila audiosprievodcu (voľne dostupnú aplikáciu) pre svoju expozíciu v Strážkach – **Soundwalk Strážky**. SNG tiež pripravila projekt na rekonštrukciu kaštieľa Strážky, ktorý zohľadňuje bezbariérový prístup do všetkých expozícií tohto skvostu renesančnej architektúry na Slovensku.

Opatrenie:

4.12.4. Zabezpečiť možnosti zmysluplného trávenia voľného času pre osoby so zdravotným postihnutím.

T: 2014 a priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - školy a školské zariadenia venujú zvýšenú pozornosť využitiu voľno časových aktivít detí a žiakov so zdravotným postihnutím v úzkej spolupráci s rodičmi detí. Využívajú k tomu hlavne:

- spoločné športové podujatia detí a rodičov,
- workshopy – tvorivé dielne s ukázkami a možnosťou spolupráce pri činnostiach,
- brigády pri skrášľovaní prostredia a úpravách školských areálov,
- organizovaním Dní otvorených dverí ,
- rodičia participujú pri príprave rôznych slávností, besiedok, privítaní prvákov, školský ples, rozlúčka s absolventmi školy (hlavne OU)....,
- zapájanie rodičov do práce v projektoch,
- organizovanie spoločných výletov, kultúrnych podujatí,
- možnosť využívania počítačových miestností.

V rámci vzdelávacích aktivít a záujmového vzdelávania žiakov školy a školské zariadenia využívajú a realizujú širokú škálu a rôznorodosť akcií a podujatí, na ktorých v mnohých prípadoch participujú aj rodičia žiakov i široká verejnosť:

- krúžková činnosť a aktivity v rámci záujmového vzdelávania žiakov, ktorej zameranie zohľadňuje záujmy žiakov,
- spevácke, tanečné a výtvarné súťaže ,
- premietanie filmov,
- športové, umelecké a kultúrne podujatia, prehliadky a výstavy,
- besedy, aktivity v kruhu komunit,
- besedy s koordinátormi prevencie, príslušníkmi polície, zdravotníkmi, právnikmi, pracovníkmi ústavu na výkon trestu....,
- spoločné športové a spoločenské akcie žiakov a ich rodičov, výlety, návštevy škôl v rámci dní otvorených dverí , ale aj spoločné brigády pri úprave areálov,
- návštevy múzeí, výstav, filmových a divadelných predstavení.

OÚ, odbor školstva Trenčín uviedol:

- všetky špeciálne školy realizujú krúžkovú činnosť, pravidelne sa zúčastňujú na športových a kultúrnych podujatiach organizovaných inými inštitúciami,

spolupracujú so ZUŠ, galériami, divadlami a ďalšími kultúrnymi a športovými ustanovitzhami.

- v okrese boli zorganizovali 3 prázdninové tábory.

Opatrenie:

4.12.6. Vytvárať podmienky na prístup osobám so zdravotným postihnutím k službám poskytovaným verejnosti v oblasti rekreačných, turistických, záujmových a športových aktivít.

T: 2015 a priebežne

Spôsob plnenia:

MH SR - v tejto oblasti vykonáva činnosti predovšetkým prostredníctvom SOI, ktorá má právomoc kontrolovať dodržiavanie podmienok pre prístup osôb so zdravotným postihnutím k službám poskytovaných predávajúcimi. SOI vykonala v záujme splnenie cieľov stanovených týmto opatrením činnosti v jednotlivých oblastiach:

1. oblasť: Dopravy

Slovenská obchodná inšpekcia je určený národný orgán presadzovania Nariadení (NEB) Európskeho parlamentu a Rady (ES) a riešenia sťažností cestujúcich za porušovanie práv z nich vyplývajúcich:

1. Nariadenie č. 1107/2006 o právach zdravotne postihnutých osôb a osôb so zníženou pohyblivosťou v leteckej doprave – SOI v súvislosti s prepravou zdravotne postihnutých osôb v leteckej doprave preverovala ešte v roku 2011, ako sú zabezpečené služby pre danú skupinu cestujúcich v leteckej doprave. V ďalšom období neboli podnety ani vlastné zistenia o porušeníach práv danej skupiny cestujúcich.

Kontrola bola zameraná najmä na:

- prehliadku vonkajších a vnútorných priestorov letiska,
 - kontaktné miesta pre asistenčné služby,
 - skutočnosť, či toalety a výtahy vyhovujú odporúčaniam dokumentu 30 časti I ECAC,
 - dostupnosť vozíčkov určených na prevoz imobilných cestujúcich v rámci priestorov letiska,
 - poskytovanie asistenčných služieb bez poplatkov,
 - skutočnosť, či personál poskytujúci asistenčné služby je na to školený,
 - bezcolné zóny, kde bol vyznačený prechod imobilným osobám cez bezpečnostnú kontrolu, či bola umožnená diskretná kontrola osôb s protézami a priestory v tzv. duty free zóne boli taktiež prispôsobené potrebám osôb s obmedzenou pohyblivosťou,
 - skutočnosť, či personál letiska poskytujúci asistenčné služby sprevádza tieto osoby až ku schodíkom lietadla, pričom po samotných schodíkoch osobu ručne vynesie pracovník požiarnej služby letiska.
2. Nariadenie EK č. 181/2011, týkajúce sa práv pasažierov cestujúcich autobusovou a autokarovou dopravou – zástupca SOI sa zúčastnil na stretnutiach NEB v Bruseli, predmetom ktorých bolo okrem iného prístup osôb imobilných a osôb so zníženou pohyblivosťou k preprave, diskriminácia, prístup k informáciám a ochrane práv cestujúcich, diskusia so zástupcami Európskej federácie postihnutých (EDF);
 3. Nariadenie EK č. 1177/2010, týkajúceho sa práv pasažierov cestujúcich námornou dopravou a vnútrozemskou dopravou - zástupca SOI sa zúčastnil na stretnutí NEB v Bruseli, v rámci ktorého boli riešené otázky týkajúce sa práv osôb so zdravotným

postihnutím a osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie na medzinárodnej a národnej úrovni a bol prispôsobený všeobecný formulár sťažností pre potreby týchto osôb.

Vzhľadom na účinné preventívne pôsobenie a aktivity Európskej komisie a národných orgánov presadzovania Nariadení pre SR (Slovenská obchodná inšpekcia, príp. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Dopravný úrad) nebolo v roku 2014 a 2015 potrebné SOI prešetrovať žiadne sťažnosti týkajúce sa porušenia práv zdravotne ťažko postihnutých (imobilných osôb a osôb so zníženou pohyblivosťou).

2. oblasť: Ubytovacie zariadenia

Ďalšou oblasťou činnosti SOI boli kontroly oblastí a centier turistického ruchu v regiónoch celého Slovenska. V období od 1. septembra 2014 do 31. októbra 2014 bola za účelom preverenia zabezpečenia zimnej turistickej sezóny vykonaná inšpektormi SOI kontrolná akcia, zameraná na úroveň a vybavenosť ubytovacích zariadení. Cieľom kontrol zo strany SOI je v čo najväčšej miere eliminovať nedostatky pri poskytovaní služieb, čo by malo mať za následok skvalitnenie služieb v rámci domáceho a zahraničného cestovného ruchu.

Predmetom kontrol bolo preveriť zaradenie a označovanie ubytovacích zariadení do kategórií a tried v súvislosti s požiadavkami vyhlášky MH SR č. 277/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú klasifikačné znaky na ubytovacie zariadenia pri ich zaraďovaní do tried a zistiť súčasný stav kvality pohostinských, ubytovacích a doplnkových služieb v súlade s požiadavkami právnych predpisov, platných v oblasti ochrany spotrebiteľa. Súčasťou kontrolnej akcie bolo aj opakovane vykonať **monitoring zabezpečenia bezbariérového prístupu do ubytovacích zariadení a ich vybavenosť výťahmi** v dlhodobो fungujúcich i novootvorených ubytovacích zariadeniach, za účelom zistenia, či v tejto oblasti nastalo zlepšenie. Bol vykonaný monitoring **zabezpečenia ubytovacích zariadení výťahmi** vo vyššie špecifikovaných kategóriách „hotel“ a „penzión“, a to v 227 prevádzkových jednotkách, pričom 45 prevádzkových jednotiek, čo je 19,8 % nebolo vybavených výťahmi. Dôvody absencie výťahov zo strany podnikateľských subjektov, či už historické, kultúrne, príp. technicko-prevádzkové, ktoré sú v zmysle platnej legislatívy akceptovateľné, boli preukázateľne doložené v dvoch prevádzkových jednotkách.

V rámci kontrolnej akcie bolo zistené, že z 316 prekontrolovaných ubytovacích zariadení nemalo **zabezpečený bezbariérový prístup** do zariadenia 78 prevádzkových jednotiek, čo predstavuje 24,7%. (v r. 2010 to bolo 47,7%, v r. 2011 45,6% a v r. 2012 43,1%). Z uvedeného porovnania možno pozorovať zlepšenie úrovne zabezpečenia bezbariérového prístupu do ubytovacích zariadení. Uvedené výsledky vypovedajú o zlepšujúcom sa stave a prístupe prevádzkovateľov ubytovacích zariadení vo vzťahu k osobám so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie.

3. oblasť: Diskriminácie

V roku 2014 zaevidovala SOI 17 podnetov týkajúcich sa porušenia zásady rovnakého zaobchádzania so spotrebiteľmi pri predaji tovarov a poskytovaní služieb. Z celkového počtu boli 4 podnety opodstatnené a 7 podnetov neopodstatnených. **Diskriminácia spotrebiteľa** bola zistená v 13 prevádzkových jednotkách, a to najmä z dôvodu:

- neposkytnutia služby, ktorá bola v prevádzkových možnostiach predávajúceho,
- odmietnutie predaja výrobku umiestneného v ponuke a označeného cenou (dôvodom bola nekompletnosť výrobku),
- v cenníku za ubytovanie boli zahrnuté aj iné služby bez toho, aby cena týchto služieb bola uvedená aj osobitne,
- v cenníku za ubytovanie bola uvedená cena za ubytovanie spolu s raňajkami, pričom v jedálnom a nápojovom lístku nebola uvedená samostatná cena za raňajky.

Vo veci diskriminácie bolo vydané jedno rozhodnutie, ktoré toho času nie je právoplatné, keďže kontrolovaný subjekt sa odvolal.

SOI v roku 2014 nezaevidovala podnet zameraný na diskrimináciu na základe pohlavia, národnostného pôvodu, zdravotného postihnutia, atď.

SOI uskutočnila kontroly vozidiel taxislužieb na území mesta Bratislava v súčinnosti s Bratislavskou organizáciou cestovného ruchu a Magistrátom hlavného mesta SR Bratislava. Kontrola bola zameraná na prepravu osôb (zahraničných turistov) vykonávanú taxislužbou. Bolo vykonaných 18 kontrolných nákupov, t. j. jász taxislužbou, pričom vzhľadom na skutočnosť, že najohrozenejšou skupinou spotrebiteľov sú v danej oblasti zahraniční spotrebiteľia, inšpektori v rámci danej kontrolnej jazdy vystupovali v pozícií zahraničného turistu a komunikovali len v cudzom jazyku. Samotné trasy kontrolných nákupov - jász boli zvolené tak, že zahraničný spotrebiteľ využije službu vozidiel taxislužby už od príchodu do hlavného mesta, a to z Letiska M. R. Štefánika, Hlavnej železničnej stanice alebo Autobusovej stanice do hotelov v centre Bratislavy, resp. opačný smer z hotela v centre Bratislavy na Letisko M. R. Štefánika, Hlavnú železničnú stanicu alebo Autobusovú stanicu. Ďalšie trasy boli zvolené buď medzi Letiskom M. R. Štefánika, Hlavnou železničnou stanicou alebo Autobusovou stanicou a väčším nákupným centrom a späť, poprípade medzi vyššie uvedenými dopravnými uzlami navzájom.

Z vykonaných 18 kontrolných jász vo všetkých prípadoch bol platne úradne overený taxameter počas celej jazdy zapnutý a funkčný, pričom v 12 prípadoch nebol inšpektorom v pozícií zahraničného spotrebiteľa vydaný doklad o kúpe v žiadnej forme: v jednom prípade dopravca neinformoval spotrebiteľa o cene poskytovanej služby, neoznačil službu cenou, v 3 prípadoch došlo k svojvoľnému zaokrúhľeniu účtovanej služby zo strany dopravcu, a to v neprospech spotrebiteľa, v 1 prípade došlo k poškodeniu spotrebiteľa nesprávnou sadzbou pri nástupe ako aj počas jazdy (namiesto tel. objednávky bola použitá sadzba zo stanoviska). Na dané kontroly boli vynaložené zo strany SOI celkové náklady vo výške 262,20 €, pričom pri voľbe jednotlivých trás bola snaha o ich minimalizáciu.

Za zistené nedostatky boli voči 12 podnikateľským subjektom spracované podklady na začatie správneho konania a prípadného vyvedenia postihu zodpovednému podnikateľskému subjektu.

Ženy so zdravotným postihnutím

Opatrenie:

14.3.1. Zabezpečiť dostupnosť poradenských služieb pre zdravotne postihnuté ženy a ich deti, ktoré sú ohrozené domácim alebo rodovo podmieneným násilím.

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MPSVR SR - ženy so zdravotným postihnutím majú právo na plné a rovnaké využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd. Diskriminácia žien je popretím princípu rodovej rovnosti a rovnoprávnosti mužov a žien. Slovenská republika sa preto na úrovni Rady Európy intenzívne podieľala na vypracovaní a prijatí Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácomu násilliu a boji proti nemu (CETS č. 210). Slovenská republika podpísala tento dohovor 11. mája 2011, čím sa stala jedným z prvých členských štátov Rady Európy a tiež EÚ, ktoré podpísali túto medzinárodnú zmluvu. Tento dohovor je zameraný na nulovú toleranciu k násilliu na ženách a domácomu násilliu. Je prvým komplexným a precíznym právne záväzným nástrojom pre predchádzanie a boj proti násilliu na ženách a domácomu násilliu na európskej úrovni.

Vláda SR sa intenzívne venuje problematike rodovo podmieneného násillia a domáceho násillia. V roku 2013 schválila nový Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2014 - 2019. Bolo potrebné definovať základné koncepty a termíny. Termínom **rodovo podmienené násillie** sa označuje akýkoľvek násillný čin alebo hrozba násillia, ktoré sú dôsledkom mocenských nerovností založených na rigidných rodových rolách. V medzinárodných dokumentoch sa ako synonymum rodovo podmieneného násillia používa pojem násillie na ženách, pretože ženy a dievčatá sú vystavené podstatne väčšiemu riziku rodovo podmieneného násillia ako muži. Zároveň sa násillie na ženách chápe ako porušenie ľudských práv a forma diskriminácie žien. Rozumejú sa ním činy rodovo podmieneného násillia, ktoré majú alebo môžu mať za následok telesnú, sexuálnu, duševnú, ale aj ekonomickú ujmu alebo utrpenie žien vrátane vyhrážania sa takýmito činmi, nátlaku alebo svojvoľného zbavenia slobody, či už vo verejnom alebo v súkromnom živote.¹ Rozsah tohto násillia zdôraznila štúdia Agentúry Európskej únie pre základné práva², podľa ktorej každá tretia žena z Európskej únie bola obeťou fyzického alebo sexuálneho násillia aspoň raz vo svojom živote po dosiahnutí veku 15 rokov.

Stále existujú skryté podmienky, vyváraajúce podhubie pre toleranciu násillia na ženách. Patria k nim najmä **sexualizované a často sexistické obrazy žien**, zasahujúce do dôstojnosti a ľudských práv žien, podávané v niektorých médiách a reklame. V médiách sa neustále podávajú a reprodukovávajú aj predsudky a negatívne stereotypné príklady o úlohách mužov a žien v spoločnosti. Táto situácia má vplyv aj na mladú generáciu, ktorá si vytvára o mužských a ženských „ideáloch“ skreslené a často škodlivé obrazy. Diskriminácia vo svojich rôznych formách sa často deje skrytým spôsobom a je preto potrebné zvyšovať citlivosť verejnosti voči vnímaniu diskriminačných praktík.

Ženy a muži čelia **rodovo špecifickým zdravotným rizikám**, ktorými by sa mali zdravotnícki pracovníci zaoberať v rámci lekárskeho výskumu a poskytovania zdravotnej starostlivosti. Osobitnú oblasť tvoria služby spojené s reprodukčným zdravím, ktoré je potrebné chápať v modernom ľudsko-právnom rámci a na tomto základe lepšie prispôbovať poskytovanie zdravotnej starostlivosti potrebám, ktoré sú špecifické pre ženy alebo mužov. V rámci OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia sa realizujú multicieľové projekty Prevencia a eliminácia násillia na ženách, ktorý implementuje Inštitút pre výskum práce a rodiny. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu Odborným garantom a iniciátorom je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

V rámci projektu bola zriadená:

Národná linka pre ženy zažívajúce násillie 0800 212 212

Bezplatná **non-stop linka pre ženy zažívajúce násillie**. Národná linka pre ženy je dôverným a bezpečným priestorom pre ženy, ktoré sú ohrozené alebo zažívajú násillie. Poradkyne na linke poskytujú krízovú pomoc a všetky potrebné informácie. Pripravené sú hovoriť o všetkých druhoch násillia, s ktorými sa ženy vo svojich životoch stretávajú. Spolu s volajúcou ženou sa snažia minimalizovať riziko, ktorému je v násillnom vzťahu vystavená. Informácie, ktoré volajúca žena poskytne, sú absolútne dôverné.

¹ Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu, 2011, dostupné, <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%20210%20Slovak.pdf>

² http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-factsheet_sk.pdf

Národná linka je zároveň miestom prvého kontaktu, kde sú ženám poskytnuté všetky dôležité informácie o násilí páchanom na ženách, najmä o násilí v blízkych vzťahoch. Poradkyne odpovedajú taktiež na základné otázky týkajúce sa právnej pomoci a asistujú ženám pri hľadaní ďalšej pomoci v jej regióne.

Pri akútnom ohrození, alebo v istých presne vymedzených situáciách, poradkyne so súhlasom ženy kontaktujú políciu, záchrannú zdravotnú službu alebo inú inštitúciu, ktorá jej môže pomôcť.

Opatrenie:

14.3.2. Implementovať programy zamerané na zvýšenie participácie žien so ZP na trhu práce

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MPSVR SR - K plneniu NP prispieva aj plnenie Národného strategického referenčného rámca, v ktorom bola definovaná ako jedna z horizontálnych priorít Rovnosť príležitostí.

Horizontálna priorita rovnosť príležitostí Národného strategického referenčného rámca je priorita, ktorá komplementárnym spôsobom vplýva na ciele NSRR a ktorej hlavným cieľom je zabezpečiť dosiahnutie rovnosti príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie. Horizontálna priorita Rovnosť príležitostí predstavuje strategický cieľ, pri dosahovaní ktorého sa zameriava na vytváranie takých podmienok, ktoré by viedli k posilňovaniu rovnakého prístupu všetkých do určitého sociálneho prostredia (napr. prístupu k zamestnaniu, vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti), resp. k zabezpečeniu rovnakej dostupnosti verejných služieb a zdrojov pre všetkých. Cieľom je teda odstraňovať bariéry, ktoré vedú k izolácii a vylučovaniu ľudí z verejného, politického, spoločenského, pracovného života, a to na základe takých sociálnych kategórií, ako je pohlavie, rod, vek, rasa, etnikum, vierovyznanie alebo náboženstvo, sexuálna orientácia, zdravotné postihnutie atď. Cieľom je zároveň eliminovať a predchádzať diskriminácii na základe týchto znakov.

Rovnosť príležitostí neznamená len rovnaké podmienky vstupu, ale najmä podmienky, ktoré zohľadňujú špecifické potreby a skúsenosti týchto rôznorodých znevýhodnených skupín ľudí. Tento cieľ sa týka všetkých operačných programov NSRR. Horizontálna priorita Rovnosť príležitosti bola v rámci NSRR zadefinovaná ako jedna zo štyroch horizontálnych priorít v programovom období 2007 - 2013.

Na základe **Výročnej správy o vykonávaní horizontálnej priority rovnosť príležitostí za rok 2013** možno konštatovať **posilnenie integrácie pri zamestnávaní a sociálnej inklúzii iných znevýhodnených skupín vrátane osôb so zdravotným postihnutím predovšetkým prostredníctvom OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia**. Osoby so zdravotným postihnutím tvorili 23,74% a osoby inak znevýhodnené 42,35% všetkých nových účastníkov projektov OP ZaSI za rok 2013. Početnosť osôb so zdravotným postihnutím výrazne vzrástla za celé OP ZaSI (o 18%), v prioritných osiach 1 (o 20%), 2 (o 11%) a mierne poklesla v prioritnej osi 3 (okolo 5%), kde spomedzi 1237 nových účastníkov projektov bolo 9 osôb so zdravotným postihnutím. Početnosť osôb inak znevýhodnených taktiež vzrástla za celé OP ZaSI (o 11 %).

Celkovo sa na implementácii projektov k 31.12.2013 zúčastnilo 68 370 osôb so zdravotným postihnutím, čo predstavuje len 8,03 % z celkového počtu (z toho 49,57 % žien), v prípade inak znevýhodnených osôb sa zúčastnilo celkom 287 097 osôb, čo je 33,74 % (z toho 48,07 % žien). Podpora a posilnenie sociálnej inklúzie osôb so zdravotným postihnutím a inak znevýhodnenými osobami je v rámci OP ZaSI podporovaná najmä prostredníctvom opatrenia 2.2. „Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske

komunity“. Cieľom aktivít projektu je vzdelávať a pripravovať cieľové osoby pre trh práce, vytvárať nové pracovné miesta a podporovať samozamestnanie.

Deti so zdravotným postihnutím

Opatrenie:

4.14.1. Analyzovať posudzovanie zdravotného stavu detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou v detských domovoch za účelom potreby ich zaradenia do špecializovanej samostatnej skupiny.

T: každoročne k 31.12.

Spôsob plnenia:

MPSVR SR – vypracovalo v roku 2011 Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike. Opatrenia stratégie zohľadňujú potreby osôb so zdravotným postihnutím a priebežne, podľa časového plánu sa implementujú do praxe.

Ku dňu 31.12.2014 bolo evidovaných 66 štátnych detských domovov, v ktorých je zriadených 85 špecializovaných samostatných skupín, z toho je 60 špecializovaných samostatných skupín pre deti s postihnutím (celkový počet detí – 399). Ku dňu 31.12.2014 bolo evidovaných 25 neštátnych detských domovov, v ktorých je zriadených 11 špecializovaných skupín, z toho 5 skupín pre deti s postihnutím (celkový počet detí – 37).

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny má spracovanú stratégiu zabezpečovania starostlivosti o deti v špecializovaných samostatných skupinách v Koncepcii zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v detských domovoch na roky 2012 – 2015 s výhľadom do roku 2020 - plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti. Koncepcia obsahuje úlohy na zabezpečenie optimálnej starostlivosti o deti vyžadujúce osobitnú starostlivosť výlučne pobytovou formou, o deti s duševnou poruchou, s mentálnym postihnutím, telesným postihnutím, kombináciou postihnutí, o deti s poruchami správania, ktorým je nevyhnutné poskytnúť starostlivosť s režimovými prvkami.

Pri navrhovaní zariadenia súdu je zohľadňovaná o.i. profilácia a špecializácia odborného tímu zariadenia tak, aby boli zohľadnené potreby detí.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadeniach zároveň za účelom zabezpečovania skvalitnenia starostlivosti o deti v detských domovoch, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť v špecializovaných samostatných skupinách zrealizovalo v roku 2012 audit poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti. Audit zrealizoval zástupca Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek, zástupca detského domova a dvaja zástupcovia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny - odbor vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadeniach a posudkový lekár. Z výsledkov auditu vyplynula potreba zachovania 40 špecializovaných samostatných skupín, kde bude poskytovaná nepretržitá ošetrovateľská starostlivosť deťom s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorú budú zabezpečovať zdravotné sestry v celkovom počte 196.

V roku 2015 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadeniach zároveň uskutoční následný audit, ktorého cieľom bude predovšetkým určiť v detských domovoch jednotné postupy pri zaradovaní detí do špecializovaných samostatných skupín, so zreteľom na vyšpecifikovanie potreby detí vyžadujúce si výlučne ošetrovateľskú starostlivosť od detí vyžadujúcich si opatrovateľskú starostlivosť.

Opatrenie:**4.14.2. Vytvárať podmienky na zvyšovanie kvalifikácie pedagogických zamestnancov detských domovov, ktorí vykonávajú starostlivosť o deti so zdravotným postihnutím.**

T: každoročne k 31.12.

Spôsob plnenia:

MPSVR SR - prostredníctvom Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny sa v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia realizuje Národný projekt Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, súčasťou projektu sú aj aktivity zamerané na vzdelávanie pedagogických zamestnancov. K 31.12.2014 boli zrealizované aktivity, ktoré neboli zamerané priamo na pedagogických zamestnancov, ktorí vykonávajú starostlivosť o deti so zdravotným postihnutím, ale na psychologov a sociálnych pracovníkov, ktorí prichádzajú do kontaktu s cieľovou skupinou.

K 31.12.2014 boli zrealizované aktivity v rámci Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, ktoré však neboli zamerané priamo na pedagogických zamestnancov, ktorí vykonávajú starostlivosť o deti so zdravotným postihnutím, ale na psycholog a sociálnych pracovníkov, ktorí prichádzajú do kontaktu s cieľovou skupinou. Išlo o nasledovné zrealizované aktivity :

Podaktivity

- Poradenské a terapeutické zručnosti pri práci s rodinou
- Terénna práca s profesionálnou rodinou

V roku 2015 sa v rámci Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti plánujú realizovať aktivity, ktoré budú zamerané na cieľovú skupinu pedagogických zamestnancov, ktorí vykonávajú starostlivosť o deti so zdravotným postihnutím nasledovne:

Podaktivity

- Vzdelávanie zamerané na prácu s deťmi so špeciálnymi potrebami
- Metódy práce s pôvodnou a náhradnou rodinou
- Teambuilding
- Akreditovaný kurz prvej pomoci
- Diagnostika prostredníctvom projektívnych techník
- Využitie projektívnej hry pri emočných poruchách
- Arteterapia s mentálne postihnutými
- Procesuálna diagnostika a zvládanie konfliktov u detí s poruchami správania
- Individuálne plánovanie pri tímovej spolupráci a komunikačné zručnosti

Ako súčasť sústavného vzdelávania zamestnancov detských domovov sú organizované aj metodické stretnutia, ktoré sú tematicky zamerané na špecifické problémy a podporu odborných postupov práce.

Rizikové situácie a núdzové humanitárne situácie**Opatrenie:****4.15.1. Zabezpečiť a pokračovať v informovanosti osôb so zdravotným postihnutím o opatreniach na zabezpečenie ochrany a bezpečnosti osôb so zdravotným postihnutím v rizikových situáciách a vytvárať podmienky na zvyšovanie dostupnosti kurzov prvej**

pomoci a postupov v prípade núdzových situácií pre osoby so zdravotným postihnutím T: priebežne

Spôsob plnenia

SČK - v pripravenosti na rizikové situácie min.2x ročne SČK zapája osoby zdravotne postihnuté a osoby na invalidnom vozíku do rôznych cvičení a súčinnostných výcvikových aktivít Integrovaného záchranného systému a civilnej ochrany. Jedným z dôvodov je odbúravanie strachu a neistoty osôb zdravotne postihnutých počas rizikovej situácie. Druhým dôvodom je zrealizovanie práce a samotnej komunikácie nasadených pracovníkov záchranných zložiek s osobami zdravotne postihnutými. SČK na základe záujmu jednotlivcov - osôb so zdravotným postihnutím a organizácií pre ŤZP, dlhodobo a častokrát bez úhrady vykonáva kurzy prvej pomoci.

MV SR - sekcia krízového riadenia má na webovom sídle Ministerstva vnútra Slovenskej republiky uverejnené a pre všetkých obyvateľov bez rozdielu dostupné informácie o možných rizikách a zároveň uverejňuje odporúčania ako sa správať v prípade vzniku mimoriadnej udalosti alebo krízovej situácie. Obyvatelia sa môžu dozvedieť potrebné informácie aj z časopisu REVUE civilnej ochrany. Ministerstvo vnútra SR má uzatvorenú dohodu so Slovenským červeným krížom a spolupracuje pri zabezpečení informovanosti aj s inými ostatnými záchrannými zložkami, zahŕňajúcimi dobrovoľnícke a mimovládne organizácie, ako napríklad aj Asociáciu samaritánov Slovenskej republiky a podobne. Každoročne konané súťaže mladých záchranárov civilnej ochrany zahŕňajú aj zdravotnícku prípravu. Lektori Slovenského červeného kríža sú na uvedené súťaže pozývaní ako rozhodcovia.

MŠVVŠ SR - z jednotlivých aktivít v zmysle zabezpečenie ochrany a bezpečnosti osôb so zdravotným postihnutím

- v základných školách, špeciálnych základných školách organizované akcie týkajúce sa zabezpečenia ochrany žiakov so zdravotným postihnutím v spolupráci s mestskou políciou (sebaobrana, ukážka zbraní, psovodov), spolupráca s NsP, lekármi – besedy i praktické ukážky na tému ochrana zdravia, spolupráca s RZP, CVČ, SČK a hasičmi, Mladý záchranár určenú žiakom s mentálnym postihnutím;
- naďalej sa v školách sa realizujú besedy, podujatia s koordinátormi prevencie, príslušníkmi polície, zdravotníkmi, právnikmi, pracovníkmi ústavu na výkon trestu, ktorý informujú žiakov o spôsoboch ochrany a poskytovania pomoci v núdzových situáciách osobám so zdravotným postihnutím a pre osoby so zdravotným postihnutím;
- školy zabezpečujú školenia o ochrane a bezpečnosti v škole a školskom prostredí prostredníctvom výchovno-vzdelávacieho procesu a účelových cvičení;
- ochrana človeka a zdravia, bezpečnosť na cestách, pri športovaní, plávaní – teoretická časť a praktické nacvičovanie je pre deti a žiakov so zdravotným postihnutím čo je veľmi dôležitá časť výchovy a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným postihnutím, čo špeciálne školy dôsledne aj plnia.

Opatrenie

4.15.2. Zabezpečiť informovanosť, vzdelávanie zamestnancov pracujúcich v záchranných zložkách (Policajný zbor, Hasičský a záchranný zbor, ozbrojené sily Slovenskej republiky a iné) ako komunikovať a zachádzať s osobami so zdravotným postihnutím pri zabezpečení ochrany a bezpečnosti osôb so zdravotným postihnutím v rizikových situáciách

T: priebežne

Spôsob plnenia

MV SR - v roku 2015 dokončuje realizáciu „Národného programu vzdelávania pre IZS vo väzbe na podporu človeka v tiesni a úlohy v oblasti bezpečnostného systému štátu“. V rámci uvedeného projektu sú aktivity pre účastníkov kurzov zamerané okrem iného aj na preškolenie a precvičenie príslušníkov záchranných zložiek na spôsob komunikácie s postihnutými osobami, ktorým je poskytovaná pomoc v tiesni a počas mimoriadnej udalosti. Osobitne je venovaná pozornosť komunikácii medzi postihnutým a príjemcom volania v tiesni na čísla tiesňového volania a spôsobu usmerňovania volajúceho, aby poskytol najnevyhnutnejšie informácie o vzniknutej udalosti, o jej rozsahu a následkoch.

Koordinácia a monitorovanie

Opatrenie:

4.16.1. Zriaďiť nezávislý mechanizmus na posudzovanie, ochranu a monitorovanie vykonávania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

T: 2015

Spôsob plnenia:

MPSVR SR - úloha je splnená. MPSVR SR, ktoré na podnet Výboru pre deti mládež a Výboru pre práva osôb so zdravotným postihnutím Rady vlády pre ľudské práva národnostné menšiny a rodovú rovnosť prevzalo na seba úlohu v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR a s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR pripraviť návrh riešenia inštitucionálneho zabezpečenia verejnej ochrany práv detí a verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím, predložilo do legislatívneho procesu Návrh zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Návrh zákona bol spracovaný pracovnou skupinou zloženou zo zástupcov uvedených ministerstiev a členov výborov z prostredia reprezentatívnych organizácií osôb so zdravotným postihnutím a reprezentatívnych organizácií pre deti.

Pracovná skupina sa pri príprave návrhu zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím pridržiavala Parížskych princípov tak, aby navrhované postavenie komisárov bolo nezávislé a aby právomoci komisárov zodpovedali Parížskym princípom. Podstatou činnosti komisárov na rozdiel od ostatných orgánov ochrany práv bude špecializovaná verejná ochrana práv, ktorá spočíva v tom, že komisár sa v prípade detí bude zaoberať výlučne právami detí a komisár v prípade osôb so zdravotným postihnutím výlučne právami osôb so zdravotným postihnutím.

MZVaEZ SR - rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť v gescii MZVaEZ SR schválila uznesením č. 128 dňa 11. marca 2015 zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov a odporučila ho vláde Slovenskej republiky schváliť. MZVaEZ SR participovalo na príprave návrhu zákona v rozsahu svojich kompetencií.

Štatistika, zhromažďovanie údajov a výskum

Opatrenie:

4.17.1. Spracovať prehľadovú štúdiu o životných podmienkach osôb so zdravotným postihnutím a ich rodín (osobitne v oblasti vzdelávania, zamestnávania, sociálnej ochrany a zdravia) na základe dostupných monitorovacích systémov.

T: raz ročne

Spôsob plnenia:

ŠÚ SR - v zmysle uznesenia vlády SR č. 932 z 8. 11. 2006 k návrhu Národného programu rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života (opatrenie 7.3.3.) sme predložili dňa 24. 3. 2015 Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím MPSVR SR informácie o počte a percentuálnom podiele zamestnávaných občanov so zdravotným postihnutím za rok 2014 v triedení podľa okresov, okresov v orgánoch štátnej správy a okresov v orgánoch miestnej samosprávy. Zdrojom týchto údajov sú štvrťročné štatistické zisťovania Práca 2-04, Prod 3-04, Pen P3-04, Poi P3-04 a Pin P3-04, kde v module 5 „Zamestnanci a mzdy“ sledujeme počty zamestnancov so zdravotným postihnutím, ktorí pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav majú pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40%, ale menej ako 70% (skrátene ZPI) a počty zamestnancov so zdravotným postihnutím, ktorí pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav majú pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% (skrátene ZPII).

Okrem toho sme zabezpečili dostupnosť informácií o počte pracujúcich so zdravotným postihnutím za štvrťroky 2014 v zmysle medzinárodnej metodiky výberového zisťovania pracovných síl a o počte dlhodobu zdravotne postihnutých občanov v zariadeniach sociálnych služieb za rok 2013 formou ročného zisťovania o zariadeniach sociálnych služieb a zariadeniach na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately SOC 1-01.

Opatrenie:

4.17.4. Navrhnuť a zaviesť systém vyhodnocovania počtu študentov uznaných za osoby so zdravotným postihnutím v rámci Centrálného registra študentov

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - podľa § 73 ods. 4 zákona o vysokých školách sa v registri študentov zaznamenávajú aj údaje o špecifickej potrebe študenta podľa § 100 uvedeného zákona (podpora študentov a uchádzačov o štúdium so špecifickými potrebami). Na podporné služby podľa tohto paragrafu má nárok študent, ktorý súhlasí s vyhodnotením svojich špecifických potrieb.

Opatrenie:

4.17.5. Realizovať výskumy zamerané na otázky zdrojového a organizačného zabezpečenia inkluzívneho vzdelávania žiakov a študentov so zdravotným postihnutím

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MŠVVŠ SR - výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie sa v rámci projektov VEGA dlhodobu venuje problematike integrovaného vzdelávania žiakov s poruchou sluchu. Aktuálne experimentálne overuje projekt tzv. obrátenej alebo preventívnej integrácie, kedy sa v špeciálnej škole v experimentálnych triedach vzdelávajú intaktné počujúce deti spolu s deťmi so sluchovým postihnutím a s deťmi s narušenou komunikačnou schopnosťou.

Vzhľadom na odborné personálne a materiálne vybavenie špeciálnych škôl priebeh integrácie prebieha pre deti so zdravotným postihnutím v prijateľnejších podmienkach.

Priamo v škole sa zabezpečuje odborná starostlivosť zo strany špeciálnych pedagógov, školských logopédov a podľa potreby aj psychológov.

Výskumné zistenia sú priebežne publikované v odborných časopisoch domácej i zahraničnej proveniencie. Sú pravidelne prezentované na celoštátnych i medzinárodných odborných podujatiach napr. na Psychologických dňoch organizovaných Českomoravskou a Slovenskou psychologickou spoločnosťou pri AV ČR a SAV, na Mezinárodní konferenci k problematice osob se speciálními potřebami organizovanou Ústavem speciálně-pedagogických studií Univerzity Palackého v Olomouci, na odborných seminároch a konferenciách organizovaných Pedagogickou a Filozofickou fakultou UK a tiež Fakultou psychológie PEVŠ.

Sporadickými vystúpeniami v masovokomunikačných prostriedkoch VÚDPaP prispieva k formovaniu pozitívnych postojov verejnosti k občanom so sluchovým postihnutím a k ich sociálnej inklúzii. V tomto smere spolupracuje aj s neziskovými organizáciami ako Infosluch o.z., SNEPEDA – spolok nepočujúcich pedagógov, s občianskym združením EFFETA, s Centrom kultúry nepočujúcich – Myslím, a s občianskym združením Svet ticha.

Opatrenie:

4.17.6. Realizovať výskumy zamerané na otázky podpory zamestnávania osôb so zdravotným postihnutím na otvorenom trhu práce

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MPSVR SR – v roku 2014 pracoval Inštitút pre výskum práce a rodiny, ako priamo riadená organizácia MPSVR SR, na výskumnom projekte „Štruktúra zamestnancov v chránených dielňach a na chránených pracoviskách a na otvorenom trhu práce: komparatívna analýza“. Výskumná práca bola vo februári 2015 predložená na MPSVR SR a výstupy tohto projektu by v budúcnosti mohli poslúžiť ako podkladový materiál pre optimalizáciu systému chráneného zamestnávania.

Medzinárodná spolupráca

Opatrenie:

4.18.1. Koordinácia implementačných správ zmluvných orgánov

T: priebežne

Spôsob plnenia:

MZVAEZ SR - v rámci posudzovania implementačných správ k medzinárodným zmluvám v oblasti ľudských práv, ku ktorým sa neviaže jeho gestorstvo, plní koordinačnú funkciu pozostávajúcu z predkladania implementačných správ zmluvným orgánom prostredníctvom svojich stálych zastúpení, ako aj zabezpečenia logistických otázok pre členov delegácie zúčastňujúcich sa na posudzovaní.

Publicita, monitoring a evaluácia plnenia programu

Opatrenie:

4.19.1. Zabezpečiť pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie NP, vrátane formátov prístupných pre OZP

T: 2015, každé dva roky

Spôsob plnenia:

MPSVR SR – podklady spracováva Hlavné kontaktné miesto pre problematiku vykonávania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a uverejňuje súhrnné informácie na svojom webovom sídle v prístupných formátoch pre osoby so zdravotným postihnutím.

Taktiež sú informácie o plnení Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 v zmysle uznesenia Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím č. 37 z 28. januára 2014 pravidelne predkladané formou súhrnnej správy (29.9.2014, 23.4.2015).

Úrad vlády SR vo svojom stanovisku uviedol: „Úradu vlády SR bola doručená Vaša žiadosť, ktorou ste Úrad vlády SR požiadali o spracovanie priebežného odpočtu plnenia časovo aktuálnych opatrení Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020.

K Vašej žiadosti Úrad vlády SR uvádza, že z uznesenia vlády SR č. 25 z 15. 01. 2014 k Návrhu Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 nevyplynuli pre Úrad vlády SR žiadne úlohy, resp. predmetné ustanovenie vlády SR neukladá Úradu vlády SR žiadne úlohy a povinnosti v oblasti Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020.

Úrad vlády SR ďalej dopĺňa, že v predmetnom Výbore pre osoby so zdravotným postihnutím nemá žiadneho zástupcu.

Na základe uvedených skutočností Úrad vlády SR nie je povinný vykonávať odpočty plnenia Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 a tieto ani nevykonáva.“